

NURMIJÄRVI

Perusopetuksen oppilashuollon käsikirja

Sivistyslautakunta 21.8.2014 §56

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.9.2014 §60

1.8.2014 päivitetty, 2. painos

www.nurmijarvi.fi

Sisältö

1	Johdanto	3
1.1	Käsikirjan käyttäjälle	3
1.2	Mitä oppilashuolto on?	3
1.3	Varhainen avoin yhteistyö Nurmijärvellä	4
2	Oppilashuoltotyötä ohjaavat keskeiset lait	5
3	Kodin ja koulun yhteistyö	5
4	Opettaja oppilashuollon toteuttajana	6
5	Oppilashuolto	6
5.1	Kuntatason oppilashuollon ohjausryhmä	6
5.2	Yhteisöllinen oppilashuolto	7
5.3	Yksilökohtainen oppilashuolto	9
5.3.1	Monialainen yksilökohtainen oppilashuolto	9
5.3.2	Kouluterveydenhuolto	10
5.3.3	Koulukuraattoripalvelut	11
5.3.4	Psykologipalvelut.....	12
5.3.5	Oppilashuoltokertomus	13
5.3.6	Salassapito, tiedonsiirto ja rekisteri	14
6	Oppilashuollon muut yhteistyötahot	14
6.1	Nuorisopalvelut	14
6.2	Seurakunta	15
6.3	Lähipoliisi	16
6.4	Perhetyö	16
6.5	Perheneuvola.....	17
6.6	Perheasiain neuvottelukeskus	18
6.7	Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu	18
6.8	Kehitysvammahuolto	20
6.9	Puhe-, toiminta- ja fysioterapiapalvelut.....	21
6.10	Suun terveydenhuolto.....	22
6.11	Nuorisoneuvola	22
6.12	Terveyskeskuspäivystys	23
6.13	Päihdehuolto	23
6.14	Lastenneurologian poliklinikka	24
6.15	Lastenpsykiatrian poliklinikka	25
6.16	Nuorisopsykiatrian poliklinikka	26
6.17	Sairaalakoulut	26
6.18	Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry.....	27
7	Lähteet	29

1 Johdanto

1.1 Käsikirjan käyttäjälle

Nurmijärven kunta sai vuosina 2009–2010 Opetushallitukselta erityisavustuksen oppilashuollon kehittämishankkeelle, jonka puitteissa tuotettiin ensimmäinen painos perusopetuksen oppilashuollon käsikirjasta. Käsikirjan tavoitteena oli yhtenäistää koulujen käytäntöjä niin, että se huomioi 1.1.2011 voimaan astuneet perusopetuslain muutokset (642/2010). **Käsikirjan 1.8.2014 päivätty toinen painos on päivitetty vastaamaan uudistuneita oppilas- ja opiskelijahuoltolakia (1287/2013) sekä lakia perusopetuslain muuttamisesta (1288/2013).**

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain keskeisenä tavoitteena on ollut koota yhteen hajallaan olevaa oppilas- ja opiskelijahuoltoon, henkilötietojen käsittelyä, kirjaamista, rekisteröimistä ja salassapitoa koskevia säännöksiä. Tavoitteena on myös ollut siirtää työn painopistettä ehkäisevään ja yhteisölliseen työhön nykyisestä yksilökeskeisestä ja korjaavasta työstä, sekä lisätä oppilashuoltotyön suunnitelmallisuutta.

Toisen painoksen päivitykset on toteutettu kevään ja kesän 2014 aikana monialaisena yhteistyönä koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden sekä sosiaali- ja terveystoimen työntekijöistä kootun oppilashuollon kehittämissuunnitelman toimesta. Kehittämissuunnitelman muodostavat opetuspäällikkö Kati Luostarinen (pj.), tehostetun ja erityisen tuen koordinaattori Miira Arminen, varhaiskasvatuksen asiantuntija Marita Käyhkö, erityistyön palvelujen johtaja Terhi Tehola, johtava koulukuraattori Riina Kontro, terveysneuvonnan johtaja Sanna Nieminen, asiantuntijaterveydenhoitaja Terhi Seppälä, va. asiantuntijaterveydenhoitaja Jaana Vaittinen sekä opetustoimen koordinaattori Kristiina Pirnes (siht.).

Käsikirjassa kuvataan uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämät oppilashuollon tasot sekä toiminta näillä eri tasoilla ja erilaisissa ryhmissä. Lisäksi käsikirjassa esitellään varhaista tukea kouluilla, kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä oppilashuollon yhteistyötahoja. Tämän käsikirjan oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevia periaatteita noudatetaan myös lisäopetuksessa. Lisäopetuksen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan.

Oppilashuolto muodostaa kokonaisuuden ja sitä toteutetaan:

- ensisijaisesti ehkäisevänä, koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona
- sekä lisäksi yksilökohtaisena oppilashuoltona siten, kun laissa on säädetty.

1.2 Mitä oppilashuolto on?

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä.

Perusopetus- ja lastensuojelulakien mukaan huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja siitä, että tämä suorittaa oppivelvollisuutensa. Koulun tehtävä on tukea kotien kasvatustyötä ja vastata oppilaiden kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Oppilaan velvollisuus on osallistua opetukseen, suorittaa annetut tehtävät tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultointi on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä sekä oppimista.

Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajiin sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Työssä tulee turvata se, että oppilaan ja huoltajien näkemyksiä kuunnellaan. Koulun oppilashuoltotyöstä ja sen menettelytavoista tulee antaa tietoa oppilaalle ja huoltajille.

1.3 Varhainen avoin yhteistyö Nurmijärvellä

Varhainen avoin yhteistyö on asiakkaan (lapsi, oppilas, huoltaja, perhe, potilas) ja työntekijän/työntekijöiden keskinäistä yhteistyötä ongelmatilanteiden ehkäisemiseksi. Varhainen avoin yhteistyö on vastuunottoa omasta toiminnasta toisten tukemiseksi.

Varhaisen avoimen yhteistyön ytimenä ovat

- toimia varhain, kun vielä on paljon toimintamahdollisuuksia
- toimia avoimesti, luottamussuhteita vaalien
- toimia yhteistyössä, voimavaroja kooten
- eri toimijoiden välinen kunnioittava vuoropuhelu, dialogi; sekä
- sektorirajat ylittävä ja aidosti asiakaslähtöinen yhteistyö.

Toiminnassa keskeistä on asiakkaan ja hänen läheisverkostonsa osallisuus ja kunnioittava kuulluksi tuleminen. Osallisuutta on olla ja kokea olevansa osa yhteisöä sekä kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa itseään ja lähiyhteisöään koskeviin asioihin. Osallisuudessa on kyse suhteesta ja vuorovaikutuksesta, jossa kaikki osapuolet tulevat kuulluksi toisiaan kunnioittavissa dialogisissa kohtaamisissa. Dialoginen vuorovaikutus mahdollistaa erilaisten ajatusten esille tuomisen niiden ollessa erimielisiäkin. Dialogisessa vuorovaikutuksessa kehitellään yhdessä ymmärrystä siitä, mitä kukin asioista ajattelee ja mietitään erilaisia vaihtoehtoja toimia tilanteissa.

Varhaisessa avoimessa yhteistyössä käytettäviä dialogisia menetelmiä ovat:

Huolen puheeksiottaminen

Huolen puheeksiottaminen on tapa ottaa askarruttava asia puheeksi toista loukkaamatta. Se helpottaa ja mahdollistaa asiakassuhteen rakentumista arvailusta avoimemmaksi suhteeksi. Suhteet eivät vahingoitu, vaikka keskustellaan hankalista asioista.

Puheeksiottamisessa keskeistä on kunnioittava tapa ottaa huoli puheeksi. Sen sijaan, että todetaan esim. oppilaan ongelmat, joille tulisi tehdä jotain, työntekijä ottaa puheeksi oman huolensa ja pyytää yhteistyötä huolensa huojentamiseksi. Työntekijä, joka lähestyy huoltajia ilmaisten huoltaan ja pyytää heitä yhteistyöhön, avaa dialogia sen sijaan, että määrittäisi tilannetta toisille ja heidän puolestaan.

Ennakointidialogit

Ennakointidialogit ovat keino toteuttaa erilaisten verkostojen yhteisiä palavereita niin, että osanottajat löytävät tapoja kehittää ja koordinoita yhteistoimintaansa. Tavoitteena on selkeyttää eri tahojen yhteistyötä, yhdistää verkoston voimavaroja ja avartaa toimintamahdollisuuksia dialogisesti. Dialogeissa käytetään ulkopuolisia, menetelmään koulutettuja palaverin vetäjiä, verkostokonsultteja.

Ennakointi-/tulevaisuusdialogeja voidaan käyttää muun muassa:

- moniammatillisissa, monitoimijaisissa asiakastilanteissa
- kuntien, toimialojen, hankkeiden ja työyhteisöjen toiminnan suunnittelussa
- kuntoutus-, kasvatus- ja hoitosuunnitelmien muodostamisessa
- varhaiskasvatuksen ja koulujen vanhempainiltojen rakenteena
- koululuokkien ryhmäytymisprosessien osana
- koululuokissa hyvän luokkahengen suunnittelussa
- asukasyhdistysten ja asuinalueiden toiminnan suunnittelussa.

Hyvien käytäntöjen dialogit

Hyvien käytäntöjen dialogeissa pyritään löytämään työhön liittyviä käytäntöjä, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi ja vaikuttaviksi. Tarkoituksena on jakaa yksittäisen työntekijän ja työyhteisön osaamista. Hyvien käytäntöjen jakamisen tehtävänä on nostaa esiin hiljaista tietoa kokoamalla asianosaiset keskustelemaan asioista, jotka edistävät arjen sujumista ja tuottavat toivottuja tuloksia. Hyvien käytäntöjen jakaminen edellyttää yhteen kokoontumista, tilaa ja aikaa.

Hyvien käytäntöjen dialogeja voidaan järjestää esimiehille, työyhteisöille, työyhteisöjen kesken ja työyhteisöjen ja tärkeimpien yhteistyökumppaneiden kuten lasten, nuorten, vanhempien/huoltajien ja muiden

sektorien työntekijöiden kanssa. Toiminnan tarkastelu ja palveluiden kehittäminen pohjautuu aina avoimuuteen, osallisuuteen ja varhaiseen yhteistoimintaan.

Lisä- ja yhteystiedot

Lisätietoa varhaisesta avoimesta yhteistyöstä sekä koulutusten ja dialogien tilaukset esitetään toimiala-asiantuntijalle (verkostotyö) osoitteeseen Nurmijärven kunta, Sosiaalitoimi, PL 7, 01901 Nurmijärvi tai puhelimitse 040 317 4105.

2 Oppilashuoltotyötä ohjaavat keskeiset lait

- Hallintolaki (6.6.2003/434)
- Henkilötietolaki (22.4.1999/523)
- Kansanterveyslaki 14 § (66/1972) sekä laki kansanterveyslain muuttamisesta (626/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 § kohta 30
- Lastensuojelulaki 7 §, 8 §, 9 §, 25 § (417/2007)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
- Perusopetuslaki 29 § (628/1998) ja 31 a §, 40 §, 41 a §, 42§ (1288/2013)
- Suomen perustuslaki 6§, 10§, 16§, 19§, 22§
- Terveystieteidenhuoltolaki 1326/2010
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja oppilasterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380

3 Kodin ja koulun yhteistyö

Kouluikäisen lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi, terve kasvu ja kehitys sekä hyvä oppiminen edellyttävät kodin ja koulun säännöllistä yhteydenpitoa ja yhteistyötä. Perusopetuslaissa ja opetussuunnitelman perusteissa huoltajat kuvataan koulun kumppaneina. Kodin ja koulun yhteistyössä tulisi pyrkiä eroon ajatuksesta, että koulu tiedottaa ja huoltajat kuuntelevat. Huoltajat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta, ja koulu tukee tätä kasvatusta opetustehtävänsä ohella. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kodin ja koulun yhteistyössä toimijoita ovat koulun henkilöstö, huoltajat ja oppilas itse.

Yhteistyön tavoitteena on edistää oppilaiden oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko kouluyhteisön hyvinvointia. On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja oppilaiden kanssa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Luokanopettaja/luokanvalvoja voi tiedottaa huoltajia oppilaan koulutilanteesta esimerkiksi jakson päättyessä tai kuukausiterveisinä. Yläkoululainen voi arvioida koulun sujumista itse ja opettaja lisätä omat kommenttinsa. Yhteydenpito Helmen ja sähköpostin kautta ovat toimiva käytäntö. Lisäksi henkilökohtaiset keskustelut ovat yhteistyön kannalta tärkeitä. Oppilashuoltotyöstä ja sen eri muodoista tiedotetaan koteihin lukuvuosiotiedotteessa ja sitä kannattaa esitellä huoltajille suunnatuissa yhteistyötilaisuuksissa. Yksittäisen oppilaan asioissa tehdään aina yhteistyötä kodin kanssa. Opettajan tai muun henkilökunnan ja oppilaan välinen vuorovaikutus on ensisijaista. Oppilaan kuunteleminen on arjen huolenpitoa ja välittämistä.

Kodin ja koulun yhteistyön pohja rakennetaan, kun asiat ovat hyvin. Myönteisen palautteen antaminen oppilaalle ja huoltajille on tärkeää. Hankalat asiat on helpompi ottaa puheeksi, kun kodin ja koulun välillä on keskusteluyhteys.

Huoltajien kanssa keskusteltaessa on tärkeää perustella huoli omilla havainnoilla: mitä on nähnyt ja kuulut oppilaan asiassa. Tosiasiat on syytä ottaa puheeksi asiallisesti ja kunnioittavasti. Esimerkiksi läksyjen tekemättä jättäminen kolme kertaa on tosiasia, mutta arvio oppilaan välinpitämättömyydestä on jo tulkinna. Yhteistyötä rakentavaa on yhdessä pohtia, mitä kukin osapuoli voi tehdä tilanteen ratkaisemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyö on jatkumo. Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Erilaisia kodin

ja koulun vuoropuhelua tukevia yhteistyömuotoja kehitetään koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirtäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajille annetaan tietoa ja tarvittaessa keskustellaan oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

4 Opettaja oppilashuollon toteuttajana

Opettaja joutuu työssään toimimaan sekä opetustehtävissä että osallistumaan oppilashuoltoon. Opettajan kannalta on tärkeää, että hän tietää, milloin hän toimii opettajana ja milloin hänen toimintansa on osa oppilashuoltoa. Rajanveto tapahtuu niin, että toimiessaan yksilökohtaista oppilashuoltoa varten kootussa monialaisessa asiantuntijaryhmässä yhteistyössä psykologin, kuraattorin tai terveydenhoitajan kanssa, kyseessä on oppilashuolto. Ollessaan oppilaan kanssa kahden opetustilanteessa (tai yhdessä toisen opettajan/rehtorin kanssa), kyseessä on opetus. Rajanveto on tärkeä, koska opettajan täytyy tietää, milloin noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä esimerkiksi salassapito- ja kirjaamisvelvoitteista ja milloin taas koulutusta koskevia lakeja.

Opettajan tehtäviin kuuluvat opetustyön ohella erityisesti perusopetuksessa myös kasvatukselliset tehtävät. Opettaja on yleensä se henkilö, joka ensimmäiseksi havaitsee, jos oppilaalla on ongelmia. Opettaja esimerkiksi ottaa ensimmäiseksi yhteyttä lapsen huoltajaan tai muuhun hänen huolenpidostaan vastaavaan henkilöön, jos oppilaan koulunkäynti tai opiskelu ei suju taikka jos oppilaalla on käytöshäiriöitä. Tällaiset tehtävät ovat opettajalle kuuluvia kasvatuksellisia tehtäviä, jotka opettaja hoitaa osana omaa opetustyötään. Se, että opettaja osallistuu myös monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn ja siten osallistuu oppilashuollon järjestämiseen, ei poista tätä opettajan opetustehtävään kuuluvaa kasvatustuuta.

Oppilashuoltoon liittyvien asioiden lisäksi kouluissa joudutaan käsittelemään myös muita asioita, kuten esimerkiksi kurinpidollisia ja erityisopetukseen liittyviä asioita erilaisissa ryhmissä. Näiden ryhmien toiminta perustuu perusopetuslakiin. Perusopetuslain mukainen kolmiportainen tuki ja sen mukainen toiminta on esitelty Oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tuen -suunnitelmassa.

5 Oppilashuolto

Opetuksen järjestäjä asettaa kuntatason oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuolto-ryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tilannekohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano, jotka on kuvattu seuraavissa alaluvuissa. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kun käsiteltävä asia edellyttää.

5.1 Kuntatason oppilashuollon ohjausryhmä

Nurmijärvellä oppilashuollon ohjausryhmänä toimii Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmä, jonka kokoonpano on seuraava:

- Sivistystoimen johtaja, pj
- Sosiaali- ja terveysjohtaja
- Perhe- ja sosiaalipalveluiden päällikkö
- Avoterveydenhuollon päällikkö
- Opetuspäällikkö
- Nuorisopäällikkö
- Varhaiskasvatuspäällikkö
- Avohoidon ylilääkäri
- Toimiala-asiantuntija (verkostotyö)

Ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmä voi kuulla tarvittaessa asiantuntijoita. Ohjausryhmä myös kehittää moniammatillista yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden palveluissa asiakaslähtöisesti. Ohjausryhmän muita tehtäviä ovat kehittää varhaisen avoimen yhteistyön toimintaa osana arjen käytäntöjen edistämistä.

tä; ohjata ja seurata lastensuojelulain 12 §:n mukaisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelua ja toteutumista sekä seurata lasten, nuorten ja perheiden valtakunnallisten linjausten ja politiikkaohjelmien toteutumista sekä niistä tiedottamista. Oppilashuolto kytkeytyy näin osaksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjän muuta strategista suunnittelua.

5.2 Yhteisöllinen oppilashuolto¹

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko koulu yhteisössä edistään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen oppilashuolto sisältää myös opiskeluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtimisen. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia.

Kaikki kouluissa toimivat työntekijät ovat velvoitettuja toteuttamaan yhteisöllistä oppilashuoltoa ja heidän on päivittäisissä toiminnoissaan edistettävä oppilaiden ja koulujen hyvinvointia sekä kotien ja koulujen välistä yhteistyötä. Koulujen työntekijöillä on ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu yhteisöä tukevana oppilashuoltona. Tavoitteena on hyvinvoiva yhteisö, joka tukee ja edistää jokaisen oppilaan oppimista ja hyvinvointia, ehkäisee pulmia sekä ennakoii mahdollisia riskejä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Koulukohtaista oppilashuoltoryhmää johtaa rehtori ja siihen kuuluvat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, erityisopettaja ja oppilaanohjaaja (yläkoulussa), sekä tarvittaessa kutsuttuna koulun muuta henkilökuntaa tai yhteistyökumppaneita (esim. koulun johtoryhmän edustaja, oppilaskunnan edustaja, vanhempiainemikunnan edustaja ym.). Oppilaiden ja huoltajien kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tehtävä. Ryhmä kokoontuu, koulun koosta riippuen, vähintään yhden tai kaksi kertaa lukukaudessa. Ryhmä laatii kokoontumisistaan muistion, jota säilytetään suojatussa yhteiskäytössä tallennustilassa (esim. koulukohtaiset OHR-kansiot I:\-asemalla).

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tehtävät

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Suunnittelun pohjana käytetään mm. laajojen terveystarkastusten yhteenvedoja, 5.-luokkalaisten hyvinvointikyselyjä, kouluterveyskyselyjä, koulun terveydellisten olojen tarkastusten tuloksia, sekä asiakaskyselyjä. Oppilashuoltoryhmän toimintaa ohjaa (osana koulujen työsuunnitelmaa) oppilashuoltosuunnitelma, johon on kirjattu yhteisöllistä oppilashuoltoa koskevat tavoitteet ja toimenpiteet. Lisäksi yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluu fyysiseen oppimisympäristöön, arjen työrytmiin, työkuormitukseen, lepoon ja virkistykseen sekä työergonomiaan kuuluva ohjaus ja seuranta. Oppilashuoltoryhmässä keskustellaan luokan/ryhmän asioista yleisellä tasolla, esim. pohtimalla ja tekemällä monialaista suunnitelmaa siitä, miten tukea luokan työrauhaa ja ryhmäytymistä. Jokaisen luokan/ryhmän tilanne käsitellään oppilashuoltoryhmässä vuosittain.

Koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ei käsitellä yksittäisen oppilaan asioita, eikä puhuta oppilaista nimellä.

Yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen²

Yhteisöllisen oppilashuollon ensisijaisia toimintatapoja ovat:

- oppilaiden osallisuutta tukevat toimintatavat
- myönteistä vuorovaikutusta ja tunneilmastoa tukevat keinot
- ongelmia ehkäisevät keinot
- myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen hyvän luokkahengen edistämiseksi
- varhainen puuttuminen ryhmien toiminnan kielteisiin piirteisiin

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013

² Hallituksen esitys 67/2013 vp: perustelut

Yhteisöllisyyteen vaikutetaan toimintatavoilla, joilla uudet oppilaat otetaan vastaan yhteisöön ja joilla tuetaan oppilaan siirtymistä seuraavalle luokalle/uuteen yhteisöön:

- esiopetuksesta kouluun siirryttäessä
- luokka-asteelta toiseen siirryttäessä
- oppilaitoksesta toiseen siirryttäessä

Turvallisuuteen liittyvien riskien ennakointi ja toimintamallien suunnittelu ovat luonteeltaan yhteisöllistä toimintaa, jota kehitetään yhdessä kaikkien koulu yhteisön jäsenten kanssa. Turvallisuuteen liittyviä toimintamalleja on tarpeen harjoitella yhdessä, esimerkkinä poistumisharjoitukset. Koulu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta seurataan ja arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa.

Oppilaiden osallisuutta ja hyvinvointia tukevat mahdollisuus vaikuttaa kouluruokailuun ja välituntien suunnitteluun. Välituntitoimintaa kehittämällä voidaan vähentää oppilaiden tupakointia ja lisätä oppilaiden fyysistä aktiivisuutta. Esimerkkinä välituntitoiminnan kehittämisestä on mm. ohjattu välituntitoiminta eli nk. Supervälkkä. Hyvinvointia edistävä opiskeluympäristö mahdollistaa terveellisten valintojen tekemisen ja tukee terveyttä edistäviä elintapoja.

Yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluu myös yhteistoiminnan vahvistaminen kodin ja koulun kesken. Huoltajien osallisuutta lisäävät osallistuminen koulun toimintoihin sekä mahdollisuus vanhempainyhdistystoiminnan kautta vaikuttaa päätöksentekoon. Kaste-ohjelmassa³ on kehitetty hyvin toimivia vanhempainiltoja, joiden avulla lisätään huoltajien tietoa nuoruuden kehitysvaiheista, omasta vanhemmuudesta sekä mahdollistetaan huoltajien välinen vertaistuki.

Yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluu myös yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen, kuten nuorisotyön, seurakunnan, poliisin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Esimerkkejä yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamismalleista:

- sosiaalisten taitojen oppimista ja ryhmäytymistä tukevat toimintatavat, esim. Lions Quest, Friends ja Voimaneidot
- varhaisen tuen järjestäminen ryhmissä, esim. sosiaalisten taitojen ryhmät, ART-ryhmäharjoitusmenetelmät aggressiivisesti ja vetäytyvästi käyttäytyville nuorille, tupakasta vieroittamisen ryhmät, syömishäiriöisten ja lievästi masentuneiden nuorten tukiryhmät
- vertaistoiminta, esim. kummiluokka-, tukioppilas-, vertaissovitteilu- (Verso) ja välituntivastaava-toiminta
- uusien oppilaiden tutustumispäivät
- kiusaamisen vastainen KiVa-koulu -hanke
- Maestro-, Vertti- ja Hyvän mielen koulu -hankkeet oppilaiden mielenterveyden edistämiseksi
- Ihmeelliset vuodet -menetelmä, joka tukee ammattiauttajia ja huoltajia lasten käytöshäiriöiden käsittelyssä ja parantaa aikuisten ja lasten välistä suhdetta
- Kasvamme yhdessä vanhempainiltoja: [Innokylä](#)
- [Ryhmyttävä vanhempainiltoja](#)

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

”Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Suunnitelman tulee olla oppilaitoskohtainen, jotta suunnitelmassa pystytään huomioimaan kunkin oppilaitoksen tarpeet opiskeluhuollon toteuttamisessa. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun 12 §:ssä tarkoitettu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.”⁴

³ STM:n Kaste-ohjelman avulla johdetaan ja uudistetaan suomalaista sosiaali- ja terveystoimintaa. Ohjelman tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteet ja palvelut asiakasta kuunnellen ja siirtäen painopistettä ongelmien hoidosta hyvinvoinnin edistämiseen ja ongelmien ehkäisemiseen.

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013; Hallituksen esitys 67/2013 vp: perustelut

Suunnitelmassa on otettava huomioon Nurmijärven kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut Nurmijärven kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia koskevat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, oppilaat ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.⁵

Opetuksen järjestäjän on seurattava koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista. Oppilashuoltosuunnitelmaan on kirjattava:⁶

1. arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista
2. kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen oppilashuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi
3. yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
4. suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
5. toimenpiteet oppilashuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

5.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa. Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto on oppilaalle ja hänen huoltajalleen vapaaehtoista palvelua.

5.3.1 Monialainen yksilökohtainen oppilashuolto

Yksittäisen oppilaan tai ryhmän psyykkisen, fyysisen tai sosiaalisen tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi voidaan tapauskohtaisesti koota monialainen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmään tulee aina kuulua joko terveydenhoitaja, psykologi tai koulukuraattori. Lähtökohtaisesti ryhmän työskentelyyn osallistuu myös oppilas ja hänen huoltajansa tai edellisten nimeämä henkilö. Asiantuntijaryhmässä ei käsitellä perusopetuslain mukaisia opiskelun järjestämiseen liittyviä asioita, kuten tehostetun ja erityisen tuen järjestämistä, työrauhan ylläpitämistä tai kurinpidollisia asioita.

Yksilökohtainen oppilashuolto on oppilaalle ja huoltajalle vapaaehtoista palvelua ja sitä toteutetaan yhteistyössä heidän kanssaan. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset edellytykset huomioiden. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää lastaan käyttämästä oppilashuollon palveluja.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaa oppilaan tai hänen huoltajansa suostumuksella se koulun tai oppilashuollon työntekijä, jolla on herännyt huoli oppilaan asiassa ja, jonka työtehtäviin asian selvittäminen kuuluu. Koulun tai oppilashuollon työntekijä suosittelee asiantuntijaryhmän jäseniä tilannekohtaisesti oman arvionsa perusteella esim. terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, lääkäri, rehtori, opettaja, erityisopettaja, oppilaanohjaaja. Asiantuntijaryhmään voidaan kuitenkin nimetä jäseniä vain oppilaan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Suostumus pyydetään aina kirjallisena (ks. liitteet).

⁵ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos luku 5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013; Hallituksen esitys 67/2013 vp: perustelut; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos luku 5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan oppilashuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion edun toteutumisesta tekee psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja tai lääkäri.

5.3.2 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16§ ja 17§ mukaista terveydenhuoltoa. Kouluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Kouluterveydenhoitaja on kouluyhteisön terveyden edistämisen asiantuntija ja vastaa hoitotyön asiantuntijana kouluterveydenhuollosta. Lisäksi hän vastaa oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraamisesta, arvioinnista ja edistämisestä. Terveydenhoitaja tapaa oppilaat toimintaa ohjaavan asetuksen mukaisesti. Laajoissa terveystarkastuksissa tarkastellaan kattavasti nuoren ja koko perheen hyvinvointia.

Tarkastukset kouluterveydenhuollossa:

TERVEYSTARKASTUS	LUOKKA-ASTE
laaja terveystarkastus	1., 5. ja 8. luokalla
määräaikainen terveystarkastus	3. luokalla
ryhmätapaaminen	2., 4., 6. ja 9. luokalla

Kouluterveydenhuolto osallistuu koulussa esiintyvien vaarojen ja haittojen arviointiin ja yhteisten toimintastrategioiden valmisteluun koskien mm. tapaturmien ja päihteidenkäytön ehkäisyä sekä kriisi-, väkivalta- ja kiusaamistilanteita sekä muita erityistilanteita osana oppilashuollon suunnitelmaa. Terveydenhoitaja osallistuu koulujen työolojen ja koulutyön terveellisyysedistämisen seurantaan ja valvontaan oppilasnäkökulman kannalta.

Terveydenhoitaja osallistuu oppilaiden terveydenhoidon ja terveyden edistämisen asiantuntijana opetussuunnitelman valmisteluun, terveystietoon liittyvien asioiden käsittelyyn oppilasryhmissä sekä oppilashuollon toimintaan. Tavoitteena on oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltainen seuraaminen, arviointi ja tukeminen sekä ongelmien varhainen havaitseminen yhdessä koulujen henkilökunnan ja huoltajien kanssa.

Terveydenhoitaja seuraa oppilaiden kasvua ja kehitystä ja huolehtii seulontatutkimuksista. Hän vastaa kouluterveydenhuollon tiedottamisesta, oppilaiden terveystapaamisista, sekä oppilaskohtaisesta yhteistyöstä huoltajien ja opettajien kanssa. Hän ohjaa oppilaat tarvittaessa koululääkärin tai muiden asiantuntijoiden jatkotutkimuksiin. Kouluterveydenhuollossa toteutetaan lapsen ja nuoren kehitysasteen mukaista terveystarkastusta ja – ohjausta.

Koululääkäri tarkastaa oppilaat osana laajoja terveystarkastuksia peruskoulun 1., 5. ja 8. luokalla. Koululääkärin toimialueeseen kuuluvat oppilaan fyysiseen kasvuun ja kehitykseen, opiskeluun, koulunkäyntiin ja ammatinvalintaan liittyvät asiat sekä koko perheen terveyden ja hyvinvoinnin seuranta. Terveystarkastuksissa kartoitetaan myös oppilaan psykososiaalista tilannetta. Tarvittaessa koululääkäriajan voi varata ehkäisyyn, mielenterveyteen ja päihdeongelmiin liittyvissä asioissa. Ajanvaraus tehdään terveydenhoitajan kautta. Pääsääntöisesti lääkärihoitoa vaativat sairausasiat hoidetaan terveysasemalla omalääkärin vastaanotolla. Nuorison terveystodistuksen (ns. mopokorttitodistus) koululääkäri tekee 8. luokan terveystarkastuksen yhteydessä.

Kouluterveydenhuoltoon ei sisälly varsinaista sairaanhoitoa. Tapaturmien ja äkillisen sairastumisen yhteydessä annetaan ensiapua ja ohjataan jatkohoitoon. Vastuu ensiavusta ja hoitoon ohjauksesta on kaikilla koulun aikuisilla. Sairastuneen lapsen hoidosta, sairaanhoidon järjestämisestä ja hoitoon saattamisesta vastaavat ensisijaisesti huoltajat.

Terveysneuvonta

Yksilö- ja ryhmäneuvontaa toteutetaan suunnitelmallisesti huomioiden oppilaiden kehitykselliset tarpeet. Neuvonnassa painotetaan kansanterveyden kannalta keskeisiä tekijöitä:

- tupakan, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö
- uni ja lepo
- hygienia
- liikunta

- suun terveys
- painon hallinta
- ravitsemus
- seksuaalisuus
- tartuntataudit
- rokotukset

Yksilö- ja ryhmäneuvonnassa kiinnitetään huomiota oman elämän hallintaan, ihmissuhteisiin, päätöksentekojen ja ongelmanratkaisutaitojen, itsehoidon oppimiseen sekä voimavarojen ja suojaavien tekijöiden vahvistamiseen. Vastaanotoilla kartoitetaan oppilaan:

- sopeutuminen koulutyöhön
- perhetilanne, muutokset kotona, väkivalta- ja päihdeongelmat, turvattomuus
- kaverisuhteet, itsetunto, aktiivisuus, motivaatio, oppimisvaikeudet, runsaat tai luvattomat pois-saolot, provosoiva käyttäytyminen
- mahdollinen kiusatuksi joutuminen
- mahdolliset psyykkiset ongelmat (yksinäisyys, jännittyneisyys, levottomuus, masennus, psykosomaattiset oireet)
- harrastuneisuus, jatko-opintosuunnitelmat
- tietokonepelien, tv-viihteen ja viihde-elektroniikan käyttötottumukset

Pitkäaikaissairauksien hoito peruskoulussa

Pitkäaikaissairaiden oppilaiden koulupäivän aikana tarvitsemasta sairauden seurannasta ja lääkehoidosta avustamisesta vastaavat koulunkäynnin ohjaajat huoltajien kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Mikäli astmaa, diabetesta, epilepsiaa tai muuta perussairautta sairastava oppilas tarvitsee koulupäivän aikana lääkitystä tai hoitotoimenpiteitä, laaditaan vuosittainen hoitosopimus koulun ja huoltajien välillä. Sopimuksessa määritellään koulupäivän aikana annettava lääkitys ja hoitotoimenpiteet ohjeineen, vastuuhenkilö sekä varahenkilö, jotka toteuttavat hoitoa koulussa sekä sovitaan, missä lääkkeitä säilytetään. Silloin kun perussairaus edellyttää erityisruokavaliota, sopimuksen laatimiseen on hyvä kutsua mukaan myös koulun ruokapalvelun esimies.

Huoltajat ovat velvollisia toimittamaan koululle lapsen perussairauden hoitoon tarvittavat lääkkeet, hoitovälineet ja niihin liittyvät ohjeet sekä huolehtimaan siitä, että ne ovat ajantasaisia. Vastuuhenkilöt saavat terveydenhuollon ammattilaiselta (esim. diabeteshoitaja) perehdytyksen tehtävän hoitamiseen. Pitkäaikaissairaana lapsen hoito on omalääkärin tai erikoissairaanhoidon, ei koululääkärin vastuulla.

Yhteystiedot: [Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto](#)

5.3.3 Koulukuraattoripalvelut

Koulukuraattoripalvelut ovat oppilashuoltolain mukaista yksilökohtaista oppilashuoltoa, jolla tarkoitetaan kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla:

- edistetään kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa;
- tuetaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Oppilaalla on oikeus keskustella henkilökohtaisesti koulukuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulupäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt, kiireellisessä tilanteessa samana tai seuraavana koulupäivänä. Yhteydenotto voi tulla myös oppilaan huoltajalta tai muulta henkilöltä. Tällöin koulukuraattori arvioi henkilökohtaisen keskustelun järjestämisen kiireellisyyden, ellei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muuten tarpeellista.

Jos koulun työntekijä arvioi, että oppilas tarvitsee kuraattoripalveluja, on työntekijän otettava viipymättä yhteyttä koulukuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos työntekijällä ei ole mahdollisuutta ottaa yhteyttä oppilaan kanssa, on asiasta tiedotettava oppilasta. Myös oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta, jollei laissa toisin säädetä. Luottamuksellisen yhteistyön rakentamiseksi on hyvä toimia kunnan varhaisen avoimen yhteistyön mukaisesti: työntekijä keskustelee huolista oppilaan ja huoltajan kanssa jo varhaisessa vaiheessa ja sopii tarvittaessa yhteydenotosta kuraattoriin.

Koulukuraattorin tapaamisissa kartoitetaan oppilaan koulunkäyntiä, opiskelua ja oppimisympäristöä, oppilaan henkilökohtaista toimintakykyä, vointia ja jaksamista, perhe- ja kotitilannetta sekä kaverisuhteita, harrastuksia ja vapaa-ajan viettoa. Koulukuraattori toimii yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajan

sekä tarvittavien tahojen kanssa. Tarvittaessa koulukuraattori ohjaa oppilaan oppilashuollon tai koulun ulkopuolisten palveluiden tai lapsia ja nuoria tukevan toiminnan piiriin.

Koulukuraattori tuo sosiaalityön näkökulman koulun toimintaan ja oppilashuoltoon.

Esimerkkejä koulukuraattorin työmenetelmistä

Neuvottelut ja konsultaatiot:

Opettajat ja yhteistyötahot voivat tarvittaessa konsultoida kuraattoria yksittäisen oppilaan tai luokan tilanteesta. Samalla sovitaan puheeksi ottamisesta ja tarvittavasta yhteistyöstä huoltajien kanssa.

Huoltajien ohjaus ja neuvonta:

Huoltajia pyritään tukemaan lapsen ja nuoren kasvatukseen, elämäntilanteeseen ja koulunkäyntiin liittyvissä haasteissa. Koulukuraattorin kanssa voi keskustella koululla, kotona tai puhelimitse. Koulukuraattori voi olla myös mukana toteuttamassa vanhempainryhmiä tai teemallisia vanhempainiltoja.

Yksilökeskustelut:

Yksilöllisissä keskusteluissa oppilaalla on mahdollisuus puhua itselleen tärkeistä asioista sekä käsitellä tunteitaan ja ajatuksiaan rauhassa aikuisen kanssa. Oppilaat voivat ottaa yhteyttä kuraattoriin perheen kriisitilanteissa. Oppilaalla on oikeus kuraattoripalveluihin oppituntien aikana. Huoltaja ei voi kieltää lasta käyttämästä kuraattoripalveluja, jos lapsi itse kokee niitä tarvitsevänsä.

Ryhmätoiminta:

Vertaistukiryhmä tukee lapsen ja nuoren kehitystä. Ryhmiä voidaan muodostaa tarvittaessa jonkun aiheen ympärille, kuten kiusaamisen ehkäisy, stressinhallinta tai sosiaaliset taidot. Ryhmien vetäminen toteutetaan usein työparin, esimerkiksi terveyskeskuspsykologin, erityisopettajan, terveydenhoitajan tai perheohjaajan kanssa.

Luokkatoiminta:

Hyvä ilmapiiri vaikuttaa oppimiseen ja kouluviihtyvyyteen. Koulukuraattori voi osallistua yhteistyössä opettajan kanssa luokan ryhmäyttämiseen toiminnallisilla menetelmillä. Kuraattori on usein mukana 1. luokkalaisten koulutulokaspäivässä ja 7. luokkalaisten ryhmäyttämässä. Luokassa koulukuraattori voi pitää myös kiusaamisen ehkäisyyn, ihmissuhteisiin ja mielenterveyteen liittyviä opetustuokioita.

Koulukuraattori toimii myös yhteistyössä muiden lasten ja nuorten kanssa työskentelevien tahojen kanssa alueellisia ilmiötä arvioiden.

Lisätietoja: [Koulukuraattoripalvelut](#)

5.3.4 Psykologipalvelut

Nurmijärvellä terveyskeskuspsykologien työalueena ovat neuvolat ja koulut. Työ painottuu ennaltaehkäisyyn. Psykologit ovat mukana koulujen yhteisöllisessä ja yksilökohtaisessa oppilashuollossa.

Terveyskeskuspsykologin tehtäviin kuuluvat oppilaan psyykkisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä näihin liittyvien pulmien selvittely. Asiakastilanteissa psykologi keskustelee oppilaan ja/tai huoltajien kanssa, konsultoi koulun henkilökuntaa ja tekee tarvittaessa psykologisia tutkimuksia. Asiakastyön ohella psykologin tehtäviin kuuluvat konsultaatiokeskustelujen käyminen koulun henkilökunnan ja koulun ulkopuolisten tukiverkoston kanssa.

Oppilas tai hänen huoltajansa voivat ottaa psykologiin yhteyttä puhelimitse tai psykologin ollessa koululla. Keskusteluaikaa voi pyytää myös jonkun muun koulun työntekijän välityksellä. Keskusteluaika järjestetään psykologin arvion mukaan viimeistään 7. työpäivänä pyynnöstä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä. Keskustelu voidaan käydä myös puhelimitse.

Jos huoli oppilaan asioista herää koulun työntekijällä tai muulla sivullisella ammatillisessa tehtävässä olevalla (esim. lääkäri), hän keskustelee asiasta ensin oppilaan ja/tai huoltajien kanssa (Nurmijärven varhaisen avoimen yhteistyön malli). Tämän jälkeen työntekijä ottaa yhteyden viipymättä psykologiin yhdessä oppilaan kanssa. Jos tämä ei ole mahdollista, on oppilaalle ja/tai huoltajalle annettava tieto yhteydenotosta psykologiin ja tarjottava mahdollisuus keskustella yhteydenoton syistä psykologin kanssa

viimeistään seitsemän työpäivän kuluessa. Yhteydenoton perusteella psykologi arvioi, onko tarpeen järjestää oppilaalle tai hänen huoltajilleen henkilökohtainen tapaaminen tai olla heihin yhteydessä puhelimitse. Koulun työntekijällä tai muulla sivullisella ammatillisessa tehtävässä toimivalla on myös mahdollisuus konsultoida psykologia oppilaan asioista nimettömästi.

Oppilaan tai tämän huoltajien kanssa keskustellessaan psykologi arvioi, minkälaisesta tuesta oppilas parhaiten hyötyisi. Tuki voi olla psykologin tukea, muiden oppilashuollon palveluiden (kuraattori, terveydenhoitaja, lääkäri, oppilaanohjaaja, erityisopettaja) tukea tai muita kunnan tarjoamia lasten, nuorten ja perheiden palveluja (esim. perhetyö, perheneuvola, lastensuojelu, kolmannen sektorin toimijat). Tarvittaessa voidaan koota oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä, jossa yhdessä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa pohditaan, millaista tukea oppilas tarvitsee ja miten tuki toteutetaan. Tapauskohtaisesti sovi- taan, keitä ryhmään osallistuu.

Oppilas saattaa myös tarvita psykologin tutkimusta; tutkimuksen tarpeen arvion tekee aina psykologi. Ennen psykologin tutkimuksia lapsi on koulussa saanut jo tehostettua tukea ja koulun omia tukikeinoja on kokeiltu monipuolisesti.

Psykologin tutkimus voi olla tarpeellinen, kun:

- kaivataan lisää ymmärrystä siitä, miksi oppiminen on joiltain osin lapselle odottamattoman vaikeaa
- lapsella on oppimisvaikeuksia, joiden luonne on epäselvä, eikä koulun tukitoimia pystytä kohdistamaan riittävän tehokkaasti
- koulun omat tukitoimet eivät ole riittäviä, ja selvitetään mahdollisuus koulun ulkopuolisten tukija kuntoutuspalveluiden hyödyntämiseen
- tarvitaan arviointia oppilaan ohjaamisesta jatkotutkimuksiin tai muun hoidon pariin
- oppilaan taidoissa on tapahtunut selvää taantumista
- suppea tunne-elämän kartoitus nähdään tarpeellisena

Psykologin tutkimus sisältää haastattelun ja testimenetelmien lisäksi myös tietojen keräämistä oppilaan kanssa toimivilta tahoilta sekä huoltajilta. Tutkimus ei yleensä ratkaise lapsella todettuja ongelmia, vaan toimii apuna tukitoimien suunnittelussa. Tukitoimien suunnittelu tapahtuu yhteistyönä koulun ja huoltajien kanssa.

5.3.5 Oppilashuoltokertomus

Monialaisesta yksilökohtaisesta tapaamisesta laaditaan oppilashuoltokertomus. Oppilashuoltokertomukseen kirjataan tiedot, jotka kuvaavat yksittäisen oppilaan oppilashuollon tarvetta sekä suunniteltuja ja toteutettuja oppilashuollon toimenpiteitä.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, jonka on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät oppilasta koskevat tiedot oppilashuoltokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä.

Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen oppilaan:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- asian aihe ja vireillepanija;
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet; kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- tiedot asian käsittelystä asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- toteutetut toimenpiteet, kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Yksilökohtainen oppilashuoltokertomus laaditaan lomakepohjalle. **Täytetyt lomakkeet arkistoidaan koulussa salassa pidettävien asiakirjojen hallintakäytännön mukaisesti.**⁷ Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen oppilashuollon rekisteriä (oppilashuoltorekisteri). Rekisteriin tallennetaan koulun toteuttamassa monialaisessa yksilökohtaisessa oppilashuollossa laadittavat oppilashuoltokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat. Koulukohtaisen oppilashuollon rekisteristä vastaa rehtori. Hän määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet sanottuun rekisteriin tallennettaviin tietoihin.

5.3.6 Salassapito, tiedonsiirto ja rekisteri

Asiantuntijaryhmän jäsenillä **on oikeus pyytää** neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille tässä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja. Asiantuntijaryhmän jäsenet **eivät saa käyttää** asiantuntijaryhmän jäsenenä saamia salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin oppilashuoltoon liittyvään tehtävään.

Asiantuntijaryhmän jäsenillä **on oikeus** salassapitovelvollisuuden estämättä saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle (rehtori) sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan, onko kysymys sellaisesta tiedosta, jonka luovuttaminen on välttämätön esim. muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi myös koskea sellaista oppilaan sairautta joka tulee ottaa huomioon oppilaan opetusta järjestettäessä. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin laillinen peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Tietoja voi luovuttaa aina, kun on oppilaan tai huoltajan suostumus!

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydetävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon rekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.

6 Oppilashuollon muut yhteistyötahot

6.1 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut työskentelee tiiviissä yhteistyössä koulujen kanssa.

Ryhmäytyspäivät

Nuorisopalvelut on säännöllisesti mukana seitsemäsluokkalaisten ja tukioppilaiden toiminnallisissa ryhmäytymispäivissä. Mikäli yksittäisellä luokalla tai muulla pienryhmällä on ongelmia esim. kiusaamisesta, levottomuudesta tai huonosta luokkahengestä johtuen, nuorisopalveluilta on mahdollisuus tilata toiminnallinen päivä. Päivän aikana pyritään (mahdollisuuksien mukaan kouluympäristön ulkopuolella) yhdessä tekemisen ja olemisen avulla vaikuttamaan näihin ongelmiin.

Koulukahvilat

Nuoriso-ohjaajat ovat yhtenä aamuna viikossa Klaukkalan yläasteella, Rajamäen yläasteella ja Nurmijärven yhteiskoululla pitämässä kahvilaa, jossa kuunnellaan nuorten asioita, mahdollisia ongelmia ja ilmiöitä. Kahvilatoimintaa kehitetään yhdessä seurakunnan nuorisotyön kanssa.

⁷ Henkilötietolaki (22.4.1999/523); Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 §.

Kantti kestää -viikot

Kantti kestää -viikot ovat päihdevalistusta 6 -luokkalaisille ja heidän huoltajilleen: pääpaino on alkoholissa ja tupakassa, mutta viikon aikana puhutaan myös huumeista, kiusaamisesta, tunteista ja yleensä nuoruudesta. Opettajat eivät osallistu oppitunneille, jotta oppilaiden olisi helpompi puhua käsiteltävistä aiheista. Mikäli keskusteluissa nousee esiin jotakin hälyttävää yksilö- tai yleisellä tasolla, asiat viedään opettajan ja muiden tarpeellisten tahojen tietoon. Kantti kestää -viikkoihin kuuluvat alueelliset vanhempainillat, joihin myös luokkien opettajat kutsutaan.

Nuorisotilat ja kerhot

Nuoriso-ohjaajat kohtaavat nurmijärveläisiä nuoria nuorisotiloissa, jotka ovat auki neljänä iltana viikossa. Avoimissa nuortenkerhoissa esiin nousseet ongelmat ja ilmiöt on tuotu esiin mm. alueellisten, monialaisten työryhmien kokouksissa tai tarvittaessa olemalla suoraan yhteydessä muihin tahoihin, kuten kouluun.

Omin jaloin -menetelmä

Omin jaloin -menetelmä on ehkäisevän lastensuojelun menetelmä, jonka avulla pyritään varmistamaan varhainen, avoin yhteistyö ja tuki nuorelle ja tämän huoltajille. Menetelmällä tuetaan nuorta ymmärtämään omien valintojen vaikutus nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Menetelmä on otettu käyttöön Nurmijärvellä vuosina 2011–2012.

Monialaiset alueelliset työryhmät

Ryhmiin kuuluu koulukuraattoreita, rehtoreita, lähipoliiseja ja terveydenhuollon henkilökuntaa sekä muita nuorten parissa työskenteleviä tahoja. Ryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja niissä jaetaan tietoa alueen ilmiöistä.

Vanhempainillat

Tarvittaessa alueen nuoriso-ohjaaja voi osallistua koulujen vanhempainiltoihin tai olla mukana suunnittelemassa esim. johonkin teemaan liittyvää vanhempainiltaa.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana oleviin oppilaisiin liittyvä tarpeellinen tieto siirretään koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan välillä.

Lisätietoja: [Nuoret](#)

6.2 Seurakunta

Seurakunnan nuorisotyönohjaajat osallistuvat yläkoulujen koulukahvilatoimintaan sekä ryhmäytys- ja päihdepäiviin yhdessä kunnan nuorisopalveluiden kanssa. Tukioppilastoimintaan seurakunta panostaa tarjoamalla tukioppilaiden vuosittaiseen koulutuspäivään tilat, ruokailun ja nuorisotyönohjaajia toteuttamaan koulutusta.

Erityisnuorisotyönohjaaja osallistuu lisäksi Kantti kestää –päihdekasvatusviikon toteutukseen, tapaa nuoria tarpeen mukaan kahden kesken ja osallistuu tarvittaessa ja kutsuttaessa nuoren tapaamisiin esim. kuraattorin ja/tai sosiaalityöntekijän kanssa. Erityisnuorisotyönohjaaja tekee yhteistyötä, esim. tuntivierailujen, retkien ja leirikoulujen tiimoilta erilaisten erityisluokkien kanssa.

Seurakunnassa alkoi vuonna 2013 hanke alakouluikäisten lasten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hanke päättyi keväällä 2016. Hankkeen vetäjän tehtävänä on kehittää menetelmiä syrjäytymisen ehkäisemiseksi yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Toiminnan muotoja ovat mm. kouluilla koulupäivän jälkeen toimivat liikuntakerhot sekä kahdella koululla toteutettavat liikunnalliset ”Supervälkät”. Hanke kartoittaa toiveita ja tarpeita sekä etsii uusia yhteistyömuotoja. Hankkeen vetäjänä toimii nuorisotyönohjaaja Teemu Liimatta (puh. 050 378 5645).

Seurakunta järjestää yksin ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa lapsille ja nuorille suunnattuja erilaisia ryhmiä, jotka kootaan yhteistyössä koulujen kuraattorien ja terveydenhoitajien sekä lasten ja nuorten parissa työskentelevien muiden tahojen kanssa. Tällaisia ryhmiä ovat:

Vertti on vertaisryhmä masennusta tai kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastaville vanhemmille ja heidän 8–12-vuotiaille lapsilleen. Vertaisryhmän toimintaa järjestävät resurssien ja kysynnän mukaan Nurmijärven seurakunnan diakonia- ja lapsityö yhdessä kunnan perhetyön kanssa. Yhteyshenkilönä toimii diakoninen perhetyöntekijä Tarja Kolari (puh. 050 430 8420).

Nurmijärven sporttiryhmä on viikoittain kokoontuva, erityistä tukea tarvitseville nuorille tarkoitettu liikunnallinen ryhmä, joka on kohdistettu erityisesti hiljaisille ja aroille yläkouluikäisille nuorille. Ryhmään ohjaututaan usein koulun kuraattorin kautta. Yhteyshenkilö ja ryhmän ohjaaja on erityisnuorisotyönohjaaja Marjut Timonen (puh. 040 727 6754).

Lasten ja nuorten sururyhmiä seurakunta järjestää aina tarpeen mukaan vanhempansa menettäneille. Vanhemman kuolemasta on hyvä olla kulunut noin vuosi ennen ryhmään tuloa. Tarpeesta on hyvä olla yhteydessä diakoniseen perhetyöntekijä Tarja Kolariin (puh. 050 430 8420) tai nuorten kohdalla erityisnuorisotyönohjaaja Marjut Timoseen (puh. 040 727 6754). Myös yksilöllinen keskusteluapu on mahdollista. Seurakunnan nuorisotyön toimintaa voidaan myös räätälöidä tarpeen mukaan.

Lisätietoja: [Nurmijärven Seurakunta](#) ja [Korppu.net](#)

6.3 Lähipoliisi

Lähipoliisitoiminta on suunnitelmallista poliisin, sidosryhmien ja kansalaisten yhteistyötä, jolla ylläpidetään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Lähipoliisitoiminnan tavoitteena on yhteistyössä muiden viranomaisten, asukkaiden ja yhteistyötahojen kanssa ehkäistä rikollisuuden syitä. Lähipoliisitoiminta on kehittymässä keskeiseksi osaksi peruspoliisitoimintaa ja poliisin ennalta ehkäisevää työtä.

Lähipoliisitoiminnan tärkeät teemat ovat:

- varhainen puuttuminen lasten ja nuorten rikoksiin
- yhteistyö koulujen kanssa
- perheväkivallan ehkäisy

Lähipoliisitoimintaa toteutetaan osana kunnan turvallisuussuunnitelmaa. Poliisin tavoitteena on vahvistaa turvallisuusyhteistyötä viranomaisten kanssa. Poliisi on turvallisuusasioiden asiantuntija ja ennalta ehkäisevän toiminnan aloitteentekijä. Poliisilla on mahdollisuus käynnistää yhteiskunnan auttamis- ja tukitoimet. Näiden toteuttamiseen tarvitaan eri viranomaisten, yhteisöjen ja kansalaisten yhteistyötä.

Lähipoliisin yhteystiedot

Nurmijärven (muu kuin Klaukkalan alue) lähipoliisi on Tiina Kuosa (puh. 02 954 35397) ja Klaukkalan alueen lähipoliisi on Heidi Niskanen (puh. 02 954 350398).

6.4 Perhetyö

Varhaisen tuen perhetyö on avointa yhteistyötä ja matalan kynnyksen palvelua lapsiperheille. Perhetyö on koko perheen tukemista mm. arjen hallinnassa, perheen sisäisessä vuorovaikutuksessa, vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa sekä lapsuus- ja nuoruusiän haasteissa. Perhetyöhön voi olla yhteydessä perhe tai oppilas itse, perheen läheiset, koulu tai muut yhteistyötahot.

Varhaisen tuen perhetyön prosessi

Huolen herätessä työntekijä peruspalveluissa ottaa sen puheeksi ensimmäiseksi perheen kanssa varhaisen avoimen yhteistyön mallin mukaan. Jos huoli on edelleen olemassa työntekijän tehtyä voitavansa, perheelle voidaan tarjota perhetyötä. Tällöin työntekijä tekee perhetyölle kirjallisen tilauksen. Työntekijä voi myös kutsua perhetyöntekijät kertomaan työskentelystä perheelle ennen perhetyön aloittamista.

Perhetyö alkaa yhteisellä aloituspalaverilla, johon osallistuvat perhe, tilaaja ja perhetyöntekijät. Perheen kanssa tehdään suunnitelma, jossa sovitaan työn tavoitteista ja kestosta. Tapaamiskertojen määrä ja sisältö määräytyvät jokaisen perheen kohdalla yksilöllisesti, kuten myös tilaajan rooli ja osallisuus.

Perhettä autetaan löytämään voimavaransa ja hyödyntämään läheisverkostosta saatava tuki. Perheen luvalla tehdään yhteistyötä myös muiden perheessä toimivien tahojen kanssa. Jos tilaaja on ollut mukana

työskentelyssä, hänet kutsutaan mukaan väli- ja loppuarviointiin. Jos yhteistä palaveria ei ole ollut, perhe tai perhetyöntekijä ilmoittaa tilaajalle työskentelyn päättymisestä.

Perhetyö voi olla myös konsultatiivista, esim. vanhempien ohjausta ja tukemista. Perhetyöstä on nimetty jokaiselle koululle oma yhdyshenkilö.

Yhteystiedot: [Perhetyö](#)

6.5 Perheneuvola

Perheneuvola palvelee alle 13-vuotiaita oppilaita ja heidän perheitään ja Nuorisoperheneuvola 13–17-vuotiaita nuoria ja heidän perheitään:

- lasten/nuorten kasvatukseen ja kehitykseen, käyttäytymiseen ja tunne-elämään liittyvissä pulmissa
- perheen elämäkaareen liittyvien kriisien selvittelyssä
- vanhemmuuden ja perheen sisäisten suhteiden ongelmatilanteissa

Huoltajat varaavat ajan perheneuvolaan itse. Nuorisoperheneuvolaan voi nuori ottaa yhteyden myös itse. Koulun työntekijä voi perheen kanssa sovittuaan tehdä kirjallisen yhteenvedon lapsen tilanteesta perheneuvolaan. Kopio yhteenvedosta toimitetaan myös perheelle. Käytännöksi on sovittu, että kirjalliseen saatteeseen perheneuvola vastaa kirjallisella palautteella. Samoin on sovittu, että jos saate on tehty ja perhe ei itse ota yhteyttä perheneuvolaan ajan varaamiseksi, perheneuvolan toimistonhoitaja lähettää 2 kk kuluttua saateen takaisin tiedoksiantona asiasta. Mikäli saate on tehty, kartoituskäynnin jälkeen perheneuvola ilmoittaa kirjallisesti lähettäneelle taholle käynnistä sekä siitä, mitä siinä on sovittu.

Perheneuvolaan ilmoittautumisen jälkeen perheelle annetaan (noin 1–3 kuukaudessa) ns. kartoitusaika, jolloin paneudutaan tilanteeseen tarkemmin. Mikäli oppilas tai perhe tarvitsee pidempää työskentelyä, he jäävät jonoon, josta asiakkuuteen otetaan kiireellisyys ja jonotusaika huomioon ottaen. Kriittiset tilanteet pyritään huomioimaan, mutta kriisiaikoja perheneuvolassa ei ole.

Perheneuvola toimii perheen tilanteen ja tarpeen mukaan räätälöidysti. Sekä käynneillä että puhelimitse annettavan neuvonnan lisäksi on mahdollista paneutua perheen pulmatilanteisiin erilaisten tutkimusten avulla. Mahdollinen hoitosuunnitelma laaditaan yhdessä perheen kanssa ja hoitomuotoina ovat yksilö-, pari-, perhe- ja ryhmäterapiat, hoidollinen seuranta sekä vanhempien ohjaus ja neuvonta. Perheneuvolassa on käytettävissä myös oma konsultoiva lastenpsykiatri/nuorisopsykiatri perheneuvolan asiakkaille.

Perheen suostumuksella tehdään yhteistyötä koulun kanssa tarpeellisen tuen varmistamiseksi oppilaalle. **Myös koulu voi tehdä aloitteen yhteisneuvottelusta.** Koulun työntekijöillä on mahdollisuus konsultoida perheneuvolaan myös puhelimitse psykologien ja sosiaalityöntekijöiden puhelinaikoina maanantaisin klo 13–14 sekä tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 11–12 (yhteystiedot verkkosivuilla). Konsultoinnin voi tehdä lapsen henkilöllisyyttä paljastamatta.

Ajanvaraus

Aika perheneuvolaan varataan toimistonhoitajalta; ajanvaraus toimii maanantaista torstaihin klo 9–12, puh. 040 317 2233.

Yhteystiedot: [Perheneuvola](#)

6.6 Perheasiain neuvottelukeskus

Perheasiain neuvottelukeskus tarjoaa tukea parisuhteeseen, perheeseen ja henkilökohtaiseen elämään liittyvissä kysymyksissä. Työmuotoja ovat yksilö-, pari- ja perheterapia. Tarvittaessa lapsi ja nuori voivat olla mukana keskusteluissa.

Neuvottelukeskuksessa kokoontuu myös erilaisia terapeuttisia ryhmiä, kuten eroryhmiä. Palvelut ovat asiakkaille maksuttomia ja asiakkaaksi voi hakeutua, vaikka ei olisi evankelisluterilaisen kirkon jäsen. Perheneuvojilla on ehdoton salassapitovelvollisuus.

Ajanvaraus ja yhteystiedot

Perhekeskuksen ajanvaraus toimii maanantaisin klo 10–12 puhelimitse numerossa 050 594 6452. Muina aikoina voi jättää viestin ja/tai soittopyynnön. Perhekeskuksen osoite on Keskustie 8 C 30, 2. kerros, 01900 Nurmijärvi.

Lisätietoja: [Nurmijärven Seurakunta](#)

6.7 Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen kasvu ja kehitys, kun perheen omat voimavarat eivät riitä. Lastensuojelussa lapsen etu on ensisijalla: lapsella on oikeus erityiseen suojeluun, turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (1 §)).

Lastensuojelun palvelut ovat avun tarpeessa olevien lasten, nuorten ja perheiden elämäntilanteen selvittämistä ja tuen tarjoamista. Lastensuojelun tukitoimet suunnitellaan yksilöllisesti lapsen ja perheen tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteuttavat lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja erityissosiaaliohjaajat. Nurmijärven lastensuojelussa toimitaan aluepohjalla, alueet ovat:

- Kirkonkylä – Nukari – Palojoki - Raala
- Rajamäki – Kiljava – Herunen - Röykkä
- Klaukkala – Lepsämä – Metsäkylä – Nummenpää - Perttula

Lastensuojelun asiakkuuden alkaminen

Lastensuojeluasia voi alkaa yli 12-vuotiaan lapsen omasta ja/tai huoltajien hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai erityissosiaaliohjaaja on vastaanottanut pyynnön lastensuojelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoituksen taikka saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.⁸

Lastensuojeluasian alkamisen yhteydessä sosiaalityöntekijä arvioi, onko kyseessä kiireellinen lastensuojelutarve. Jos ei ole, seitsemän arkipäivän kuluessa arvioidaan, aloitetaanko lastensuojelutarpeen selvittäminen. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, jos lastensuojelutarpeen selvittäminen aloitetaan tai tehdään kiireellisiä lastensuojelutoimenpiteitä.

Konsultointi huolista

Koulun työntekijä voi puhelimitse konsultoida alueen lastensuojelutyöntekijöitä ennen lastensuojelupyynnön tai lastensuojeluilmoituksen tekemistä. Konsultointi tehdään lapsen henkilöllisyyttä paljastamatta.

Pyyntö lastensuojelutarpeen arvioimiseksi

Mikäli koulun työntekijöiden toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä huolien hälventämiseen lapsen tilanteessa, voi koulun työntekijä yhdessä lapsen tai hänen huoltajiensa kanssa tehdä pyynnön lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Lastensuojelupyyntöön kirjataan huolet sekä mitä lapsen asiassa on jo koululla

⁸ Lastensuojelulaki 26 §

tehty. Lastensuojelupyynnön allekirjoittavat sekä huoltajat että työntekijä. Lastensuojelupyynnön tehdään kirjallisella lomakkeella.

Lastensuojeluilmoitus

Mikäli huolet lapsen tilanteesta eivät hälväne koulussa tehdyin toimenpitein tai oppilas ja huoltajat eivät ole valmiita yhteisen lastensuojelutarpeen selvittämisyönnön tekemiseen tai muun lisätuen vastaanottamiseen, niin koulun työntekijän velvollisuus on tehdä lastensuojeluilmoitus. Tarvittaessa asiassa voi konsultoida oppilashuollon henkilöstöä.

Lastensuojeluilmoitukseen kirjataan huolet sekä, mitä lapsen asiassa on jo koululla tehty. Lastensuojeluilmoituksen allekirjoittaa se koulun työntekijä, jolla huoli on. Lastensuojeluilmoituksessa huolet ilmaistaan avoimesti lasta ja huoltajia kunnioittaen. On tärkeää muistaa, että yhteistyö huoltajien kanssa jatkuu myös lastensuojeluilmoituksen tekemisen jälkeen.

Ilmoitusvelvollisuus koskee sitä tietoa, jonka työntekijä on saanut omassa työssään. Lastensuojeluilmoitus tehdään kirjallisesti ilmoituslomakkeella, josta toimitetaan kopio huoltajille. Suullinen lastensuojeluilmoitus tehdään tilanteissa, joiden arvioidaan vaativan välittömiä toimenpiteitä.

Lapsella, nuorella ja huoltajilla on oikeus tietää, kuka on tehnyt lastensuojeluilmoituksen. Ilmoittajataholla ollessa viranomainen (esimerkiksi opettaja) on ilmoittaja kerrottava huoltajille. Paras tapa on, että ilmoittaja itse kertoo ilmoituksesta huoltajille ja oppilaille sen tekemisen yhteydessä.

Yksittäistapauksissa joudutaan kuitenkin arvioimaan, annetaanko tieto ilmoituksen tekijästä lapselle ja huoltajille. Ilmoituksen tekijän henkilöllisyys voidaan suojata julkisuuslain 11 §:n 2 momentin mukaan tilanteissa, joissa ilmoittajan henkilöllisyyden paljastaminen olisi lapsen edun tai ilmoituksen tekijän turvallisuuden kannalta vahingollista.

Lastensuojelutarpeen selvitys

Lastensuojeluilmoituksen tai -pyynnön tehnyt koulun työntekijä kutsutaan lastensuojelutarpeen selvityksen alkutapaamiseen kertomaan huolesta. Alkutapaamisessa sovitaan yhteistyöstä selvityksen aikana, yhteenvetopalaveriin osallistumisesta sekä miten lastensuojeluasiakkuuden jatkumisesta tai päättymisestä informoidaan ilmoittajatahoa. Lastensuojelutarpeen selvitys tehdään kolmen kuukauden määräajassa.

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tehdään tilanteessa, jossa on syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ilmoitusvelvollisia ovat samat tahot, jotka ovat velvollisia varsinaisen lastensuojeluilmoituksen tekemiseen. Koulun oppilashuoltotyössä ennakollinen lastensuojeluilmoitus voi olla tarpeen tehdä tilanteessa, jossa alaikäinen odottaa lasta.

Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tarkoituksena on turvata odottavalle äidille ja lapsen tuleville huoltajille riittävät tukitoimet jo raskausaikana. Sosiaalihuoltolain mukaan kiireellisissä tapauksissa sosiaalipalvelujen tarve on arvioitava viipymättä (sosiaalipäivystystyö/aikuissosiaalityö). Yhteistyössä lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa arvioidaan myös välittömästi lapsen syntymän jälkeen tarvittavat sosiaalipalvelut. Varsinainen lastensuojeluasiakkuus alkaa lapsen syntymän jälkeen.

Kiireelliset lastensuojeluasiat

Huoltajilla on aina ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Kiireellisiä lastensuojeluasioita ovat tilanteet, joissa huoltajat eivät kykene huolehtimaan lapsen tai nuoren hoidosta, huolenpidosta ja turvallisuudesta esim. päihtymyksensä tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Kiireelliset lastensuojeluilmoitukset tehdään ensisijaisesti alueen sosiaalityöntekijälle (yhteystiedot lastensuojelun verkkosivuilta). Mikäli sosiaalityöntekijää ei tavoiteta, ilmoitus tehdään maanantaista torstaihin klo 8–15 ja perjantaisin klo 8–13 kunnan vaihteen (09) 250021 kautta lastensuojelun päivystykseen. Näiden aikojen ulkopuolella kiireelliset lastensuojeluasiat ilmoitetaan hätäkeskuksen (112) kautta Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystykseen.

Lisätietoja: [Perheiden tukeminen ja lastensuojelu](#)

6.8 Kehitysvammahuolto

Erikoislääkärin vastaanotto

Kehitysvammaiset oppilaat käyvät säännöllisesti, 1–3 vuoden välein, kehitysvammalääkärin vastaanotolla joko Rinnekodin poliklinikalla tai Rinnekodin erikoislääkärin vastaanotolla Kivenpuiston koululla (= kehitysvammaneuvojan vastaanotto). Erikoislääkärin vastaanotolla laaditaan oppilaalle kuntoutussuunnitelma. Suunnitelman tekoon osallistuu oppilas itse, hänen huoltajansa, erikoislääkäri, mahdolliset terapeutit, opettaja, kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja ja kouluterveydenhoitaja sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Kehitysvammaneuvojan liittyvissä asioissa yhteydenotot kohdennetaan sosiaaliohjaajalle (puh. 040 317 4097) tai terveydenhoitajalle (puh. 040 317 3478).

Nurmijärven kunnan kehitysvammahuollon palvelut

- aamu- ja iltapäivähoito (Aleksi)
- työ- ja päivätoiminta (Woimala)
- tuettu työllistyminen
- asumispalvelut; ohjattu (Heikkiläntie 2015) ja tuettu asuminen
- muita palveluja ostopalveluina esim. tilapäishoito, tilapäinen ja vakituinen perhehoito, Rinnekodin poliklinikka palvelut, asumispalvelut, työ- ja päivätoiminta Päivähoito Aleksi

Päivähoito Aleksi on tarkoitettu Kivenpuiston koulun kehitysvammaisille ja autistisille oppilaille, jotka eivät selviydy yksin kotona koulupäivän jälkeen. Päivähoito toimii koulun tiloissa ja on alle 16 -vuotiaille maksutonta. Iltapäivähoitoaika on klo 12 – 16.30, aamuhoitoa järjestetään tarvittaessa. Koulujen lomakautena päivähoito on avoinna klo 7.30 – 16.30. Heinäkuussa päivähoito on suljettu neljä viikon ajan.

Hoitoon haetaan maaliskuun aikana hakulomakkeella, johon on liitetty lääkärintodistus oppilaan diagnoosista. Lomakkeen saa Aleksin vastaavalta ohjaajalta. Mikäli hoidon tarve ilmaantuu lukuvuoden aikana, otetaan mahdollisimman pian yhteyttä päivähoitoon vastaavaan ohjaajaan (puh. 040 317 4280).

Palveluohjaus

Palveluohjauksen tehtävänä on kartoittaa yhdessä perheen kanssa kehitysvammaisen henkilön tarvitsema palvelukokonaisuus ja laatia yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa palvelusuunnitelma, jossa määritellään ne palvelut ja tukitoimet, joita perhe ja kehitysvammaisen henkilö tarvitsevat selviytyäkseen arjessa. Palveluohjausta hoitavat sosiaaliohjaaja ja sosiaalityöntekijä.

Seuraavissa asioissa tulee olla yhteydessä sosiaaliohjaajaan (puh. 040 317 4097):

- tilapäishoito
- asumisvalmennus
- leirit
- erityishuoltoon kuuluvat kuljetuspalvelut
- tukihenkilötoiminta
- Rinnekodin poliklinikkakäynnit

Sosiaaliohjaaja osallistuu kehitysvammaneuvojan vastaanotoille ja tekee omille asiakkailleen palvelusuunnitelman, tarvittaessa yhteistyössä sosiaalityöntekijän kanssa.

Seuraavissa asioissa tulee olla yhteydessä sosiaalityöntekijään (puh. (09) 2500 2271, puhelinaika klo 11–12):

- kehitysvammaisten vakituista asumista koskevat asiat
- vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut
- työ- ja päivätoiminta
- vammaispalvelulain mukaiset palvelut (mm. henkilökohtainen apu, asunnon muutostyöt)

Sosiaalityöntekijä tekee omille asiakkailleen palvelusuunnitelman, tarvittaessa yhteistyössä sosiaaliohjaajan kanssa.

Lisätietoja: [Kehitysvammahuolto](#)

6.9 Puhe-, toiminta- ja fysioterapiapalvelut

Puheterapiapalvelut

Puheterapia on kielen, puheen ja äänen häiriöiden tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta. Puheterapeutin tehtäviin kuuluu myös kommunikaatiohäiriöiden ennaltaehkäisy tiedon jakamisen, ohjauksen ja kouluttamisen avulla.

Puheterapeuttisessa tutkimuksessa arvioidaan asiakkaan kommunikaatiokykyä ja niitä valmiuksia, jotka ovat kielellisen kanssakäymisen perusedellytyksiä. Puheterapeutti tekee arvionsa testien ja kliinisten havaintojen perusteella sekä arvioi, millaista kuntoutusta asiakas tarvitsee. Terapian seuranta ja tulosten arviointi sekä yhteistyö perheen ja muiden ammattikuntien kanssa ovat oleellinen osa terapiaa.

Terveystoimen puheterapiapalvelut painottuvat alle kouluikäisten lasten puheen- ja kielenkehityksen tutkimiseen ja kuntoutukseen. Kouluikäisten puheterapia toteutetaan tarvittaessa harkinnanvaraisena lääkinnällisenä kuntoutuksena yksityiseltä puheterapiapalvelujen tuottajalta.

Puheterapiapalveluihin liittyvissä asioissa yhteydenotot kohdennetaan erityistyön palvelujen johtajalle (puh. 040 317 3346).

Lisätietoja: [Puheterapia](#)

Toimintaterapiapalvelut

Toimintaterapiaa toteutetaan vastaanotolla ja kotikäynteinä. Toimintaterapia voi olla yksilö- tai ryhmämuotoista. Toimintaterapeutit toteuttavat toimintamahdollisuuksien arviointia, toimintaterapiaa, osallistuvat moniammatillisiin työryhmiin ja heiltä voi pyytää konsultaatioapua.

Toimintaterapian tavoitteena on ylläpitää yksilön toimintakykyä, korjata toimintakyvyn rajoituksia tai parantaa yksilön elämänlaatua rajoituksista huolimatta. Toimintakykyyn kuuluu itsestä huolehtiminen, työn tekeminen, vapaa-ajan viettäminen, leikkiminen ja vuorovaikutuksessa oleminen. Toimintakykyä voi rajoittaa erilaiset kehitykseen liittyvät hankaluudet, sairaudet, vammat tai ikääntymisen mukanaan tuomat muutokset. Pyrkimyksenä on, että yksilö selviytyy mahdollisimman omatoimisesti omassa elinympäristössään.

Kouluikäisten lasten kohdalla terveystoimen toimintaterapeutit tekevät ainoastaan arviointeja. Tarvittaessa toimintaterapia toteutetaan harkinnanvaraisena lääkinnällisenä kuntoutuksena yksityiseltä toimintaterapiapalvelujen tuottajalta. Toimintaterapian alueelliset yhteystiedot ovat:

- Kirkonkylä, Rajamäki, Perttula, Röykkä, Nukari, Palojoki, Herunen puh. 040 317 3559
- Klaukkala, Lepsämä, Luhtajoki, Metsäkylä puh. 040 317 4252

Lisätietoja: [Toimintaterapia](#)

Fysioterapia

Fysioterapian tavoitteena on ylläpitää ja parantaa fysioterapeuttisin menetelmin eri-ikäisten kuntalaisten liikkumis- ja toimintakykyä, opettaa ja ohjata omaehtoista harjoittelua sekä tukea mahdollisimman itsestä selviytymistä omassa elinympäristössään.

Lasten fysioterapiassa arvioidaan ja tuetaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista erityisesti liikkumiseen ja toimintakykyyn liittyvissä asioissa. Lasten fysioterapiassa tutkitaan, kuntoutetaan ja ennaltaehkäistään liikkumis- ja toimintakykyä häiritseviä ongelmia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteistyössä hoitajien ja mahdollisesti muiden lapsen kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Koululaiset tulevat fysioterapeutin vastaanotolle yleensä kouluterveydenhoitajan tai -lääkärin kautta. Lasten fysioterapia puhelinaikana ma–to klo 12–13:

- Klaukkalan alue puh. 040 317 3383
- Nurmijärven alue puh. 040 317 4386

Lääkinnällinen kuntoutus

Lääkinnällinen kuntoutus tarkoittaa arjen selviytymistä edistäviä kuntoutus- ja apuvälinepalveluita, joita on mahdollisuus saada pitkäaikaisen vamman tai sairauden vuoksi. Perusterveydenhuollossa lääkinnällisestä kuntoutuksesta vastaa lääkinnällisen kuntoutuksen työryhmä. Kuntoutustyöryhmään kuuluu lääkäri-

ri, fysioterapeutti, puheterapeutti, psykologi, toimintaterapeutti ja vammaispalvelun sosiaalityöntekijä. Päätökset tehdään lääkinällisen kuntoutuksen hakemuksen ja saatujen tietojen pohjalta. Lääkinällistä kuntoutusta haetaan kirjallisesti asiantuntija-arvion perusteella: [Lääkinällisen kuntoutuksen hakemus \(pdf\)](#)

6.10 Suun terveydenhuolto

Oppilaat kutsutaan luokkatarkastuksiin 1., 3., 5., 7. ja 8. luokilla. Kutsut lähetetään huoltajalle kotiin. Oppilaat käyvät luokkatarkastuksissa hammaslääkärillä tai suuhygienistillä, joka määrittelee yksilöllisen hoitovälin. Lisäksi 2., 6. ja 9. luokille pidetään koulussa suun terveydenedistämistunti ja 4 -luokkalaiset kutsutaan hammashoitolaan huoltajan kanssa yksilölliselle terveydenedistämiskäynnille, jossa neuvotaan ja ohjataan suun omahoitoa.

Tarkastus-, jatkohoito- ja oikomishoitokäyntien kuljetuksista ja muista järjestelyistä vastaavat huoltajat. Asetuksen mukaisista (1-, 5- ja 8-luokkalaiset) tarkastusmatkoista voi hakea korvausta kunnan suun terveydenhuollosta. Korvauksena käytetään Kelan korvaustaksaa, joka on tällä hetkellä 0,2 euroa kilometriä kohden lyhyintä reittiä käyttäen. Huoltajan läsnäolo käynneillä on toivottavaa.

Alle 18 -vuotiaille hammashoito on maksutonta.

Särky- tai tapaturmatapauksissa otetaan yhteyttä keskitettyyn ajanvaraukseen maanantaista perjantaihin klo 7.30–15 puh. (09) 2500 3259. Virka-ajan ulkopuolisen päivystys on järjestetty ostopalveluna.

[Hammashoidon päivystys](#)

[Ohjeita hammastapaturmaan](#)

Lisätietoja: [Hammashoito](#)

6.11 Nuorisoneuvola

Nuorisoneuvolan terveydenhoitajan ja lääkärin palvelut on suunnattu nurmijärveläisille nuorille, jotka eivät ole oppilas- tai työterveyshuollon piirissä. Palveluja voivat käyttää myös kaikki 12–20-vuotiaat nurmijärveläiset nuoret koulujen loma-aikoina.

Nuorisoneuvolapalvelu tarjoaa:

- terveystarkastuksia
- terveysneuvontaa ja -ohjausta
- nuorison terveystodistuksen ajokorttia, armeijaa ja ammattia varten
- seurustelu-, seksi- ja ehkäisyneuvontaa
- rokotuksia ja tietoa tartuntatautien ehkäisystä
- keskustelua ja tukea arkielämän asioissa, muutoksissa ja ongelmissa
- opiskeluun, tulevaisuuteen ja terveyteen liittyvää keskustelua

NUORISONEUVOLAT Nuorisoneuvolat toimivat ajanvarauksella, yhteydenotot puhelimitse.	
Nurmijärven yhteiskoulu Terveydenhoitaja puh. 040 317 4731	Arkadian yhteislyseo Terveydenhoitaja puh. 040 317 2805
Rajamäen yläaste ja lukio Terveydenhoitaja puh. 040 317 2897	Keski-Uudenmaan ammattiopisto Keuda Terveydenhoitaja puh. 040 317 3484 Lopentie 20, 01860 Perttula

6.12 Terveyskeskuspäivystys

Vakavan tapaturman tai sairauskohtauksen ilmetessä soitetaan aina hätänumeroon 112 ja toimitaan hätäkeskuksen ohjeiden mukaan. Muun äkillisen hoidon tarpeen ilmetessä soitetaan Kirkonkylän terveysasemalle, joka päivystää klo 8–22. Puhelinnumero klo 8–15 on (09) 2500 3001 ja klo 15–22 puh. (09) 2500 3378. Yöaikaan päivystys on Hyvinkään sairaalassa puh. (019) 458 5701. Puhelimitse tehdään hoidon tarpeen arvio ja annetaan toimintaohjeet.

Mikäli todetaan tarve tuoda oppilas päivystyshoitoon, mukaan lähtee aina saattajaksi aikuinen. Oppilaalle ja saattajalle tilataan kuljetus oman alueen kuljetusyrittäjältä ja ilmoitetaan asiasta kuljetussuunnittelijalle. Ennen päivystykseen lähtemistä tai välittömästi sen yhteydessä ilmoitetaan asiasta oppilaan huoltajalle. Huoltaja veloitetaan tulemaan oppilaan luo päivystyspisteeseen tai sovitaan hänen ja mukaan lähtevän aikuisen kanssa siitä kuka on oppilaan luona päivystyksessä. Oppilasta ei siis saa lähettää yksin eikä jättää yksin päivystykseen, koska siellä joissakin tapauksissa saattaa kulua aikaa ennen lääkäriin pääsyä. Hoidon tarve määrittelee päivystyksessä kiireellisyyden ja joissakin tapauksissa voivat myös lapset ja nuoret joutua odottamaan jonkin aikaa hoitoon pääsyä.

Mikäli tapaturman vuoksi tarvitaan todistusta vakuutuslaitosta varten esim. rikkoutuneista silmälasista, tapahtuman nähnyt aikuinen tekee kirjallisen vapaamuotoisen kuvauksen siitä, mitä on tapahtunut. Vakuutusyhtiön lausunto voidaan kirjata tämän pohjalta. Lääkäri, sairaanhoitaja tai kouluterveydenhoitaja ei voi kirjoittaa todistusta muusta kuin aiheutuneesta näkyvästä ja todettavasta vammasta tai terveyshaitasta.

Lisätietoja: [Päivystys](#)

6.13 Päihdehuolto

Kouluterveydenhuollossa arvioidaan säännöllisesti päihteiden käyttöä 5. ja 8. luokkien terveystarkastuksen yhteydessä. Lisäksi päihteiden käyttöä selvitetään e -pillereiden aloituksen yhteydessä ja kutsuntaja ajokorttitarkastuksissa. Arvioinnin perusteella terveydenhoitaja tai lääkäri ohjaa nuoren tarvittaessa jatkohoitoon Nurmijärven kunnan mini-interventiomallin mukaisesti. Kunnan päihdesairaanhoitajien vastaanotolle nuoret voivat hakeutua itse tai tulla esimerkiksi omaisen, ystävän, sosiaalitoimen, lastensuojelun, muun terveydenhuollon, koulun henkilökunnan tai poliisin ohjaamana.

Päihdesairaanhoitajan palvelut terveyskeskuksessa

- Hoidon tarpeen arviointi
- Avohoitokontakti ennen/jälkeen mahdollisen laitoshoidojakson
- Avokatko, päihdeajokorttiseuranta, ohjaus ja neuvonta, laboratorioseuranta
- Opiaattikorvaushoito Klaukkalan terveysasemalla
- Asiakkaan lääkkeiden jako tarvittaessa
- Päihdeajokorttiseurannat yhteistyössä omalääkärin kanssa
- Huumeatkaisuhuolto erikseen sovittavassa päihdehuollon laitoksessa

Avokatkaisuhoito

Nurmijärvellä on mahdollista toteuttaa katkaisuhuitoa alkoholin suhteen myös avohoitona osastolla tapahtuvan katkaisuhoidon sijaan. Avokatkaisuhoitoa toteutetaan kirkonkylän ja Klaukkalan terveysasemilla päihdesairaanhoitajan vastaanotolla. Asiakas itse tai henkilökunta voi ottaa yhteyttä päihdesairaanhoitajaan ma-to klo 12 – 13 (puhelinaika) vastaanottoajan sopimiseksi. Hoitohenkilökunta voi myös suoraan varata ajan päihdesairaanhoitajan kalenterista. Avokatkaisuhoito kestää kolme päivää.

Yhteystiedot

Asiakkailla voi antaa päihdesairaanhoitajan puhelinnumeron, josta ensisijaisesti asiakas varaa itse aikansa. Päihdehoitajille voi myös jättää viestin tai soittopyynnön puhelinvastaajaan.

Ohjeellinen puhelinaika maanantaista perjantaihin klo 12 – 13

- päihdesairaanhoitaja kirkonkylä ja Rajamäki puh. 040 317 3247, Klaukkala puh. 040 317 3244 tai puh. 040 317 4908
- päihdelääkäriin ajanvaraukset ja konsultoinnit päihdesairaanhoitajien kautta

Päihdesairaanhoidajat työskentelevät Klaukkalan terveysasemalla maanantaista perjantaisin, kirkonkylän terveyskeskuksessa maanantaisin, tiistaisin ja torstaisin sekä Rajamäen terveysasemalla keskiviikkoisin ja perjantaisin. Päihdesairaanhoidajat hoitavat kaiken ikäisiä kuntalaisia, joiden hoitoa ei muuta kautta ole järjestetty. Päihdesairaanhoidajan vastaanotolle voi tulla myös peliriippuvuusongelmissa. Vastaanotolla kartoitetaan tilanne ja arvioidaan hoidon tarve. Tämä palvelu on tarkoitettu kaikille kuntalaisille, myös nuorille. Päihdesairaanhoidajan vastaanottokäynnit ovat maksuttomia.

Lisätietoja: [Päihdepalvelut](#)

6.14 Lastenneurologian poliklinikka

Lastenneurologian poliklinikan vastaanotolle tarvitaan lääkärin lähete. Vastaanotolle lähettämisen pääasialliset syyt ovat epäily neurologisesta sairaudesta, epilepsia, päänsärky, vammojen jälkitilat, liikuntarajoitteisuus (esim. CP-vamma), vaikea-asteiset oppimisvaikeudet, epäily kehitysvammasta ja erilaiset kohtaukselliset oireet.

Erytisvaikeudella tarkoitetaan yleisestä suoritustasosta poikkeavia selvästi heikompia kehityksen osa-alueita. Näitä voi esiintyä motoriikan, kielen kehityksen, hahmotuksen, tarkkaavaisuuden, oman toiminnan ohjauksen tai oppimisen alueilla, mutta myös sosiaalisen vuorovaikutuksen, käytöksen ja sopeutumisen alueella. Nämä kaikki ovat etiologialtaan heterogeenisiä häiriöitä, joiden oireet ilmenevät eri tavalla lapsen kehitysvaiheissa.

Perusterveydenhuollon tehtävät ovat:

- kehityksen viivästymän tai poikkeavuuden epäily ja tunnistaminen
- tukitoimet (päivähoidon ja koulun toimenpiteet, kuntoutus) aloitetaan avohoidossa viipymättä, kun oire havaitaan ja saadaan alustava diagnoosi
- selvityksiä ja toimenpiteitä täydennetään tarpeen mukaan paikallisiin toimenpiteisiin yhdessä päivähoidon ja koulun ja paikallisten erityistyöntekijöiden kanssa
- toimenpiteistä laaditaan kirjallinen suunnitelma
- tarkkaavaisuushäiriön, johon ei liity käyttäytymisen ja/tai vuorovaikutuksen ongelmaa, diagnoosi ja lääkityksen harkinta tapahtuu perusterveydenhuollon lääkärin (koululääkärin) toimesta.

Perusteet erikoissairaanhoidon lastenneurologian yksikköön lähettämiseksi ovat:

- avohoidon psykologin tutkimuksella todettu kokonaiskehityksen selvä viivästymä tai epäily kehitysvammaisuudesta,
- kehitys taantuu tai pysähtyy tai oireet etenevät tai vaikeutuvat
- pienten lasten kontakti- ja vuorovaikutusongelmat, autismiepäily
- lapsella on kohtauksellisia oireita
- epäily neurologisesta sairaudesta
- vaikeat tai monimuotoiset kehityksen erityisvaikeudet
- ongelmaa ei tehdyistä toimenpiteistä huolimatta saatu hallintaan tai suunnittelu ei onnistu avohoidossa ongelman vaikea-asteisuuden tai monialaisuuden vuoksi
- liikehäiriöepäilyt

Ennen erikoissairaanhoidon tehtävää lähetettä edellytetään, että perustasolla lapselle on tehty seuraavat tutkimukset:

- psykologin ja/tai puheterapeutin tekemät tutkimukset
- tarvittaessa fysio- ja toimintaterapeutin tutkimukset
- lapsen kotikielen taitojen arvio (äidinkieli)
- näön ja kuulon tutkimus

Lapsen hoito tapahtuu seuraavasti: Lapsesta tehdään lähete lastenneurologian poliklinikalle, jonka pohjalta lastenneurologian erikoislääkäri tekee hoitosuunnitelman. Vastaanottoaika ilmoitetaan yleensä kirjjeellä lapsen kotiin. Mikäli poliklinikka-aika on lapsen tutkimukseen riittämätön, tarvittavat selvittelyt voidaan tehdä myös päiväosastojaksolla (harvemmin kouluikäisen kohdalla).

Lastenneurologian hoitotiimiin kuuluvat mm. lääkäri, sairaanhoitaja, neuropsykologi, puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti ja sosiaalityöntekijä. Lasta tai nuorta voidaan tutkia ja seurata lasten-

neurologian poliklinikalla 16-vuotiaaksi tai peruskoulun päättymiseen asti, sen jälkeen oireesta riippuen esim. terveyskeskuksen oman lääkärin tai erikoissairaanhoidossa aikuisneurologin toimesta.

Yhteystiedot

Lastenneurologian poliklinikka: Hyvinkään sairaalassa osoitteessa Sairaalankatu 1, 05850 Hyvinkää.

Lisätietoja: [Lastenneurologian poliklinikka ja päiväkeskus](#)

6.15 Lastenpsykiatrian poliklinikka

Lastenpsykiatria tutkii ja hoitaa alle 13 -vuotiaiden lasten psyykkisiä ongelmia. Hoitoon pääsyyn tarvitaan omalääkärin tai koululääkärin lähete. Ensimmäiselle käynnille pääsee 6 viikon kuluessa. Ajanvarauksesta ilmoitetaan kotiin kirjeellä. Perusselvittelyt lapsen tilanteesta tehdään perusterveydenhuollossa eli koulu-terveydenhuollossa, neuvolassa, perheneuvolassa ja tarvittaessa erityistyöntekijän, esimerkiksi psykologin vastaanotolla. Erikoissairaanhoidon lähetettäessä kootaan läheteohjeiden mukaisesti kunnassa jo kerätty tieto läheteen liitteeksi, jolloin tieto on hyödynnettävissä erikoissairaanhoidon tehdessä omaa arviotaan hoidon tarpeesta.

Ensikäynnillä tavataan lapsi ja huoltajat yhdessä, lisäksi lastenpsykiatri tapaa lasta yksin ja toinen työntekijä huoltajia erikseen. Ensikäynnin, läheteen ja sen liitteiden perusteella suunnitellaan tarvittavat lisätutkimukset ja/tai hoito. Työryhmään kuuluu yleensä lastenpsykiatri, psykiatrinen sairaanhoitaja, psykologi ja sosiaalityöntekijä. Tarvittaessa käytetään myös muiden erikoisalojen ja erityistyöntekijöiden, kuten lastenneurologin, foniatriin ja puheterapeutin tutkimuksia. Tarvittaessa tutkimuksiin voi kuulua perheosastojakso Hyvinkään sairaalassa tai lapsen osastotutkimusjakso HYKS lastenpsykiatrian vuodeosastolla.

Psykiatrisen sairaanhoitajan kiireellinen konsultaatio

Hyvinkään sairaalan lastenpsykiatrian yksikkö tarjoaa psykiatrisen sairaanhoitajatyöparin konsultaatio-apua kouluissa/päiväkodeissa ilmeneviin lasten psyykkisestä oireilusta seuranneisiin konfliktitilanteisiin. Tavoitteena on tilanteiden kriisiytymisen ja ambulanssilla/poliisien avustamana sairaalan päivystykseen lähettämisten välttäminen. Samalla tavoitellaan lapsen tarvitseman lisätuen ripeää kartoittamista yhdessä lapsen lähiverkoston kanssa. Toimintatapaan kuuluu, että akuutissa tilanteessa huoltaja tai sijoituspaikan hoitaja hakee lapsen kotiin.

Koulun/päiväkodin vastuutyöntekijä ilmoittaa konsultaation tarpeesta Hyvinkään sairaalan lastenpsykiatrian yksikön sihteerille. Konsultoiva psykiatrinen sairaanhoitaja soittaa konsultaation pyytäjälle mahdollisimman nopeasti takaisin, klo 14 jälkeen tuleviin puheluihin vastataan seuraavana päivänä. Konsultoiva koulu/päiväkotijärjestää puhelua seuraavaksi arkipäiväksi (klo 11–13 välille) verkostoneuvottelun, johon kutsutaan huoltajien lisäksi kaikki lapsen asioissa kunnassa työskentelevät tahot (mm. lastensuojelu, perhetyö, perheneuvola). Tarvittaessa konsultoivat sairaanhoitajat kartoittavat tilannetta vielä kaksi yksilöllisesti suunnitellulla käynnillä, joiden jälkeen tehdään suunnitelmat lapsen tarvitsemasta jatkohoidosta joko kunnan omana toimintana tai erikoissairaanhoidossa. Itsetuhoisista ja väkivaltaisesta käyttäytyvistä lapsista tehdään lastensuojeluilmoitus.

Lastenpsykiatrinen päivystys toimii keskitetysti HYKS:n lastenpsykiatriassa Lastenlinikalla. Päivystyspoliklinikalle lapsi tarvitsee päivystävän lääkärin tai muun lääkärin läheteen. Virka-aikana (klo 8–15) lähetävän lääkärin on syytä ottaa akuuttihoitoon tarpeesta olevasta lapsesta ensin yhteys Hyvinkään lastenpsykiatrian poliklinikan ylilääkäriin tai osastonylilääkäriin. Sen jälkeen hän voi tämän kanssa sovitun mukaisesti ottaa yhteyttä akuuttipaikan saamiseksi HYKS-lastenpsykiatriaan (p. 050 412 4322). Virka-ajan ulkopuolella potilas lähetetään sairaalahoidon tarpeen arvioon Lastenklinikan päivystykseen.

Yhteystiedot

- Hyvinkään sairaala: Sairaalankatu 1, 05850 Hyvinkää, vaihde puh. (019) 45871
- Lasten ja nuorten sairaala/Lastenlinna: Lastenlinnantie 2, 00250 Helsinki, kanslia puh. (09) 471 80435
- Lastenlinikka: Stenbäckinkatu 11, 00250 Helsinki, neuvontapuhelin 24h/vrk puh. (09) 10 023 (puhelut yhdistetään tarvittaessa päivystykseen)

Lisätietoja: [Lastenpsykiatria](#)

6.16 Nuorisopsykiatrian poliklinikka

Nuorisopsykiatrian poliklinikka palvelee nuorisopsykiatriseen arvioon ja hoitoon hakeutuvia 13–18-vuotiaita nuoria ja heidän huoltajiaan. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen. Poliklinikalle hakeudutaan lääkärin läheteellä. Lääkärin läheteeseen voidaan nuoren/ohjaajan suostumuksella liittää liite, johon psykologi tai koulukuraattori on kirjannut tarvittavat lisätiedot nuoren tilanteesta. Poliklinikka toimii hoitotakuun piirissä eli ensimmäisen vastaanottoajan saa kolmen kuukauden kuluessa läheteen vastaanottamisesta.

Nuoren ja huoltajien asiakkuus ja hoito alkaa tutkimusjaksolla, jonka jälkeen laaditaan yksilöllinen ja tarpeenmukainen hoitosuunnitelma. Moniammatillinen työryhmä (lääkäri, psykologi, sairaanhoitajat, sosiaalityöntekijä) osallistuvat nuoren ja perheen tutkimukseen ja hoitoon.

Hoitomuotoja ovat:

- yksilökäynnit ja -terapiat
- huoltajien tukikäynnit
- perhetapaamiset
- ryhmät
- viranomaisverkostot (sairaalat, sosiaalitoimi, koulut)

Poliklinikka palvelee myös kunnan peruspalvelujen toimijoita konsultaation ja neuvonnan keinoin.

Nuorisopsykiatrian poliklinikka sijaitsee osoitteessa Kauppanummentie 6 B 3, 01900 Nurmijärvi. Puhelinnumero on (09) 2716 3578.

Lisätietoja: [Nurmijärven nuorisopsykiatrian poliklinikka](#)

6.17 Sairaalakoulut

Sairaalakouluja käyvät sairaaloiden osastojaksolla olevat oppilaat.

Sophie Mannerheimin koulu

Sairaalahoidossa olevalla potilaalla on oikeus opiskella sairaalakoulussa ja sairaalakouluvaiheen aikana oppilailla säilyy oma koulupaikka, jossa he ovat virallisesti kirjoilla.

Oppilaat ovat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) lasten- ja nuorten somaattisten, neurologisten, psykiatristen osastojen ja avohoitoyksiköiden, Helsingissä sijaitsevien yksityissairaaloiden, Syömishäiriökeskuksen peruskouluikäisiä tai lisäopetuksessa olevia potilaita sekä Helsingin Diakonissalaitoksen lapsi- ja perhetyön palvelualueen peruskouluikäisiä lapsia ja nuoria.

Koulu sijaitsee osoitteessa Mechelininkatu 46 B, 00250 Helsinki. Postiosoite on PL 3884, 00099 Helsingin kaupunki. Puhelinnumero kansliaan (09) 310 72077.

Kalliomaan koulu

Tuusulan kunnan Kalliomaan koulu toimii Kellokosken sairaalan nuorisopsykiatrian yhteydessä, Ohkolan sairaalassa, Mäntsälässä. Koulussa opiskelee HUS-alueen 13–18-vuotiaita avo- tai osastohoidossa olevia peruskoululaisia.

Jokaisella sairaalakoulujaksolla olevalla nuorella säilyy oma lähikoulupaikka. Oppilaan oman koulun kanssa tehdään yhteistyötä sairaalakoulujakson nivelvaiheissa. Koulu tarjoaa oppilaaksiottoalueellaan myös konsultaatio- ja ohjauspalveluita.

Koulu sijaitsee Ohkolan sairaalan kiinteistön 1. kerroksessa osoitteessa Ohkolantie 10, 04500 Kellokoski. Rehtorin puhelinnumero on 040 314 4396.

Lisätietoja: [Kalliomaankoulu](#)

Yksityinen erityisopetus

Rinnekodin koulu

Rinnekodin koulu tarjoaa 11-vuotista erityisopetusta sekä lyhyt- että pitkäaikaishoidossa oleville vaikeimmin kehitysvammaisille oppilaille. Rinnekodin koulua voivat käydä myös lähialueella asuvat tai muualta erityistarpeiden takia tulevat oppilaat.

Koulu sijaitsee osoitteessa Rinnekodintie 8, 02980 Espoo. Rehtorin puhelinnumero on (09) 855 1256.

6.18 Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry

Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry, järjestölähtöinen kriisityö, tarjoaa apua erilaisissa elämänkriiseissä, kuten ihmissuhteisiin liittyvissä ongelmissa. Kriisin voi myös aiheuttaa esimerkiksi oma tai läheisen vakava sairastuminen, avioero, seksuaalinen hyväksikäyttö, väkivalta, päihdeongelma tai muu vaikea elämäntilanne, jossa aikaisemmat kokemukset ja opitut toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja käsittelemiseen.

Kriisiapua tarjoavat koulutetut ammattihenkilöt. Kriisiapu on lyhytkestoista auttamista, jota tarjotaan 1–5 kertaa. Tämän jälkeen kriisiapua saanut henkilö ohjataan tarvittaessa eteenpäin saamaan jatkohoitoa.

Kriisiapua saa varaamalla ajan puhelimitse Hyvinkään Kriisikeskuksesta. Kriisikeskukseen voi hakeutua nimettömänä ja ilman lähetettä. Palvelu on maksutonta. Hyvinkään Kriisikeskuksen puhelinpäivystys- ja ajanvarausnumeron saa mm. oppilashuoltoryhmän jäseniltä.

Koulutettujen vapaaehtoisten puhelinpäivystysaika on tiistaisin klo 16.30–19.30, puh. (019) 459 3910 tai 0400 755 284.

Lisätietoja: [Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry](http://www.hyvinkaanseutu.fi/mielenterveysseura)

Kriisipäivystys

Kriisipalveluiden ylläpitämä kriisipäivystys tarjoaa henkistä ensiapua traumaattisen tapahtuman kokeneille ihmisille. Traumaattisella tapahtumalla tarkoitetaan esimerkiksi läheisen kuolemaa, vakavaa sairastumista, itsemurhaa/itsemurhayritystä, perhe-, seksuaali-, tai lähisuhdeväkivaltaa, henkirikosta, onnettomuutta, vakavaa ”läheltä piti” -tilannetta tai em. kaltaisen vakavan tilanteen näkemistä.

Kouluilla on aina oltava oma kriisivalmius, jota Kriisipalvelut voi täydentää. Lähtökohtana on lisäksi, että ensisijassa toimitaan kunnan peruspalveluiden ja oppilashuollon terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilöstön tuella.

Vakavissa tilanteissa kriisiavun tilaaminen Kriisipalveluilta asiakkaille tapahtuu ainoastaan kunnan henkilöstön välityksellä, samoin hätäkeskus, poliisi, pelastus- ja ensihoito ja seudullinen sosiaalipäivystys voivat pyytää asiakkailleen kriisiapua. Edellä mainitut työntekijät välittävät asiakkaan kriisiavun tarpeen Kriisipalveluille joka lähestyy asiakasta puhelimitse. Kriisiapua voi saada kunnan ja kriisipalveluiden välisen sopimuksen mukaisesti. Avun saaminen on mahdollista myös virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin. Kriisiapu on asiakkaille maksutonta kunnan järjestämää palvelua.

Kriisiavun ohjeistus viranomaisille

Kun ihminen on kokenut traumaattisen kriisin, hän voi selviytyäkseen tarvita kriisiapua. Kriisissä oleva ihminen ei välttämättä pysty hakemaan itse apua, joten viranomaisten tulee tarjota apua aktiivisesti ja hoitaa kriisiavun käytännön järjestelyt asiakkaan puolesta. Asiakas päättää itse ottaako hän vastaan kriisiapua. Muista tarjota kriisiapua uhrin lisäksi myös tämän omaisille tai muille läheisille sekä läheltä piti tilanteissa olleille sekä silminnäkijöille. Myös sinä tai työtoverisi voitte tarvita kriisiapua haasteellisen työtehtävän jälkeen.

Toimi näin:

- kysy asiakkaalta lupa ottaa yhteyttä kriisipäivystäjään, joka ottaa yhteyttä suoraan asiakkaaseen. Alaikäisten kohdalla on oltava huoltajien suostumus kriisityön käynnistämiseen.

- soita kriisipäivystäjälle viranomaisnumeroon, joka on rehtorilla. Kriisipäivystykseen saa yhteyden myös hätäkeskuksen 112 kautta. Viranomaisnumero päivystää maanantaista torstaihin klo 8–24 ja perjantai klo 8–sunnuntai klo 24.
- asiakas voi ottaa itse yhteyttä Kriisipalveluiden asiakaspuhelinnumeroon ja tarvittaessa jättää viesti. Asiakaspuhelinnumero on 050 555 5951.
- kriisipäivystyksen työntekijät ovat sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, jotka ovat saaneet kriisi-työhön erityiskoulutusta. Työntekijät ovat salassapitovelvollisia.

Lisätietoja: [Kriisipalvelut](#)

7 Lähteet

[Hallituksen esitys 67/2013](#)

[Henkilötietolaki \(22.4.1999/523\)](#)

[Kansanterveyslaki \(66/1972\)](#)

[Laki kansanterveyslain muuttamisesta \(626/2007\)](#)

[Laki perusopetuslain muuttamisesta \(1288/2013\)](#)

[Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta \(621/1999\)](#)

[Lastensuojelulaki \(417/2007\)](#)

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki \(1287/2013\)](#)

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos luku 5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen](#)

[Perusopetuslaki \(628/1998\)](#)

[Suomen perustuslaki](#)

[Terveydenhuoltolaki 1326/2010](#)